ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3220 — ՇԱԲԱԹ ... 1882 — Ն. Տ. 7 ՅՈՒԼԻՍ 1882

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին՝ Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

30 ՓԱՐԱՅ — ՀԱՆԴԱՊԱԶՕՐԵԱՅ — 30 ՓԱՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս փնտռած լրագրոց համար, ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն ղրկուելիք Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Կ. Պոլիս Պապը-Գափու Ճէլալ Պէյ խանի Թիւ 31 Մասիսի գրասենեակը։
Յանձնուած ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Ղրկուած նամակ, յօդուած, և այլն ետ չեն տրուիր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Հեռագրական լուրեր. — Խառն լուրեր. — Ազգային լուրեր. — Ներքին տեսութիւն. — Վաճառական. — Անգլիական եկեղեցւոյ խնդիրը — Շրջաբերական. — Թղթակցութիւն ի փոքր Ասիոյ — Այլ եւ այլք — Պատմութիւն. — Ազդք։

Կ. ՊՈԼԻՍ 25 ՅՈՒՆԻՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

Պէրլին 6 յուլիս.

Տրիկուպի փաշա եւ Քեազիմ պէյ երէկ գահաժառանգ իշխանին հետ ճաշեցին ի Բոզտամ։

Վիէննէի կայսրը Թագի Ա. պատուանշանը տուաւ Տրիկուպի փաշային եւ երկրորդ պատուանշանը տուաւ Քեազիմ պէյին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Իլ-Ճէվայիպ Արաբական լրագրոյ արտօնատէր Սէլիմ Ֆարիս էֆէնտիին Սանիէի աստիճան և արքունեաց ասկերչալեա կարգաւոր էֆէնտիին Դ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց։

Ալեքսանդրիայէն առնուած մասնաւոր տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Ալեքսանդրիոյ մէջ այլ եւս օտարազգի չմնացեր և թէ դրամական մեծ հաստատութիւնք, գլխաւորաբար Օսմանեան Պանքան, Քրէտի Լիոնէի և Անկլօ-Եգիպտական Պանքային մատենագրերը շոգենաւի վրայ եւ իրենց մարդիկն ու արժեթղթերը շոգենաւուն մէջ փոխադրեր են։ Անգլիական խմբերն անուն հեռագրական ընկերութիւնն ալ իր հեռագրական պաշտօնը վերցեր է և այժմ շոգենաւի մը վրայ կը կատարէ եղեր իր պաշտօն։

Իսթըրն Էքսփրէս լրագիրն Անգլիական Դեսպանատունէն ներշնչուած լինելու երեւոյթ ունեցող յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ երէկ թէ Դեսպանախորհրդոյն իր չորեքշաբթի աւուր նիստին մէջ կարեւոր որոշում մը առած է, որ երէկ Բ. Դրան պիտի հաղորդուէր։ Դեսպանք միաձայնութ կ'ըսեն եղեր թէ Եգիպտոսի մէջ օրինաւոր իշխանութեան Արաբի փաշայի խմբակին կողմէ կորզուիլը ծանր վտանգներ արտադրելու բնութիւն ունեցող վիճակ մ'է։ Էքսփրէս Բ. Դրան հրաւէր կը կարդայ իր գերիշխանութիւնը գործնականապէս վերահաստատել Եգիպտոսի մէջ։ "Անխուսելի գործողութիւնը, կ'ըսէ, մօտալուտ է, թերեւս սխալ խօսք է. ինչ դժուարութիւնք ալ կենան, գոհողութիւնը պէտք է ընել. Բ. Դուռը պէտք է միանայ այս գործողութեան, և այսպէս անփոփոխ պահէ իր քաղաքական կացութիւն Եգիպտոսի։ Եթէ փոփոխութիւն մը լինի այդ կացութեան մէջ, ի չարն քան թէ ի բարին պիտի լինի։ Անգլիոյ հետ միաբանութեամբ կամ Անգլիոյ խորհրդին համեմատ գործելով, Բ. Դուռն ապահով կրնայ լինել, որովհետեւ Մեծն Բրիտանիոյ նպատակները բացորոշ են։"

Այս առաւօտ Եգիպտոսի խնդրոյն նկատմամբ եկած քանի մը կարեւոր հեռագիրք վար գրուած են։

Էքսփրէս իր այս աւուր թուով կ'ըսէ թէ Աղեքսանդրիոյ ռմբակոծման լուրը կանխահաս է. բայց իրաց արդի վիճակին մէջ, ռմբակոծումն ամեն վայրկեան կրնայ սկսիլ։

Դեսպանախորհրդոյ որոշումներ այսօր Բ. Դրան պիտի ներկայացուին։

Տեղւոյն նոյն լրագրին իր յունիս 30 թուով կը ծանուցանէ թէ Եգիպտացւոց օտարազգեաց վրդովեալից կացութեան և Արաբի փաշային գործնականապէս խռովիչ դեր ստանձնելուն պատճառաւ, Դեսպանախորհուրդը զինուորական միջամտութիւն մը հարկաւոր կը համարի։ Անգլիական թերթը կը կարծէ թէ Օսմանեան զինուորական միջամտութիւնը վստահութիւն չը ներշնչեր. բայց Բերայի լրագիրը՝ որը ամեն օր աւելի կամ նուազ անզեկութիւն կը հրատարակէն Դեսպանախորհրդին բանակցութեանց վրայ, այդպիսի կարծիքի մը գոյութիւնը չեն ապացուցաներ։

Լոնտրայէն կը հեռագրեն առ Նոյէ Ֆրայէ Բրեսէ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնն հետեւեալ հրահանգները ղրկած է Կ. Պոլսոյ Անգլիական դեսպան Լորտ Տըւֆըրինի.

"Եթէ Բ. Դուռն ուզէ իր սեփական իշխանութիւնն ի գործ դնել և իր զօրքերն Եգիպտոս ղրկելով Արաբի փաշան հեռացնել և զինուորական կուսակցութիւնը ջնջել, Անգլիա գոհ կը լինի. — Եթէ Բ. Դուռը զայս ընել չուզէ, Անգլիա Եւրոպիոյ հաւանութիւնը կը խնդրէ վերոյիշեալ կրկնակի գործն ինք անձամբ կատարելու համար, Ֆրանսայի հետ գործակցութեամբ կամ առանձին։ — Եթէ Եւրոպական տէրութիւնք չուզեն վաւերացնել Եգիպտոսի Անգլիայէն գրաւումն, առանց գրաւումն արգիլելու, Անգլիա մտադիր է գրաւել Եգիպտոս, Արաբի փաշան հեռացնել, ի հարկին զինու զօրութեամբ ջախջախել զինուորական կուսակցութիւնը, Թէվֆիք փաշան վերահաստատել և ապստամբութենէն առաջ հաստատեալ իրաց վիճակը վերահաստատել"։

Մայրաքաղաքիս Պուլղարական գործակատար Պ. Զանոֆ անցեալ օր Բ. Դուռն երթալով երկարօրէն տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Ցատեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ։

Կը լսենք թէ Բ. Դրան և Պուլղարիոյ իշխանութեան միջեւ ծագած դժուարութիւնը կարգադրելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբն իր որոշումը Նախարարաց խորհրդոյն ներկայեր է։

Ֆար տը Պոսֆոր լրագիրը կ'ըսէ թէ Եըլտըզի կայսերական պալատան պարտիզին մէջ տրուելիք դաշտային կոչունքը վերջնականապէս յետաձգուեր է, սա պատճառաւ թէ պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարք չափազանց զբաղած լինելով չէին կրնար ներկայ գտնուիլ. հետեւաբար վեհ. Սուլթանին հրամանաւ ամեն պատրաստութիւնք դադրեր են, և որոշուեր է յարմար առթի մը թողուլ այս կոչունք։

Վերջին օրերս արքունի պալատան բարձր պաշտօնատարներէն ոմանց Թարապիոյ և Պեօյիւքտէրէի դեսպանատուններն երթալուն՝ ըստ Ֆար տը Պոսֆոր լրագրոյ՝ մակաբերել կուտայ թէ Բ. Դուռն ինչ ինչ պայմաններով դեսպանախորհրդին մասնակցելու դիտաւորութիւն ունի։

Դատական գործոց նախարարը պատուէր տուաւ մայրաքաղաքիս դատարանաց ընդհ. դատախազներուն, որպէս զի առաջիկայ կերպիւ տեղական մամլոյն ծանուցած ոճիրները նկատողութեան առնուն։ Յայտնի է թէ Բերայի ընդհ. դատախազն քննիչպարտաւոր նկատողութեան առաւ Ալլահվէրտեան Յովսէփ էֆէնտիի գործն՝ երբ տեղական լրագիրք նախանձայոյզ տեղեկութիւններ տուին այս խնդրոյն վրայ։

Ֆար տը Պոսֆոր լրագրոյ մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

"Ցաւալի է ըսել թէ մայրաքաղաքիս առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ չէ։ Ժանտատենդը բանակին մէջ վնասներ կը գործէ և կը ծանուցուի թէ այս հիւանդութեան զանազան տեսակները տեսնուած են։ Երկու պատճառ կը նպաստեն բուռն այս ցաւալի վիճակին։ Բազմաթիւ հրեայ ապաստանելոց ներկայութիւնն, և առաւել քան զամենայն հասարակութեան մատակարարուած ջուրերուն տեսակն, որոյ ուստի յառաջ գալը մասամբ անբացատրելի է։ Գիւղաբնակաց ընտանիքներ Պէյքոզի կամ Գայըշ-տաղի ջուր կը խմեն. բայց ո՞վ կրնայ յերեւան հանել հասարակութեան մատակարարուած միւս ջուրերուն ուստից յառաջ եկած լինելն և անոնց կրած խառնուրդը։ Շատ յառաջ գնացած չենք լինիր եթէ ըսենք թէ ջրավաճառք անոնք խմելու ոճիրներ կը գործեն"։

Պուքրէշի Ֆրանսական դեսպան Պ. Բէնի, որ քանի մ'օրէ ի վեր մայրաքաղաքս եկած է նոյն մայրաքաղաքին աջակցելու համար դեսպանախորհրդոյն մէջ, չորեքշաբթի օրը վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։

Զաթալճայէն կը գրեն թէ անդ եղած տասնորդի աճուրդ վաճառման մէջ 10 հազար ոսկւոյ գողութիւն մ'երեւան ելեր է։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Ներսէսեան էֆէնտի պատուոյ դատ բացած էր Սթամպուլ լրագրոյ արտօնատէր Պ. Համլինի դէմ և թէ այս վերջինը 10 օր բանտարկութեան և դատավճիռը Թուրքերէն լրագրոյ մը մէջ հրատարակելու համար ըստ ապագրական օրինաց 3 ոսկի տալու դատապարտուած էր։ Բայց այդ դատավճռոյն դէմ Սթամպուլ լրագրոյ վերաքննութիւնն պահանջած լինելով, երէկ Կ. Պոլսոյ վերաքննութեան ատեանն ներկայացաւ այս դատ։

Սթամպուլ լրագրոյ արտօնատէրն իր թարգմանին եւ փաստաբանին հետ անձամբ ներկայ կը գտնուէր. իսկ Ներսէսեան էֆէնտիի կողմէ փոխանորդ մը միայն եկած էր։ Երկու կողմանց փաստաբաններն երբ խօսելէ յետոյ, ընդհ. դատախազն ըսաւ թէ դատավարական թուղթերն աչքէ անցունելէ յետոյ պատասխան կրնայ տալ. ասոր վրայ դատաւորք խորհրդակցութեան սենեակն առանձնացան և քիչ մը յետոյ դուրս ելնելով յայտարարեցին թէ դատավճիռը երկրորդ նիստի մը թողուած է։

Թէրճէմանը Հագիգաթ կը ծանուցանէ թէ Ալլահվէրտեան Յովսէփ էֆէնտիի մահուան վրայ քննութիւն ընելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբն իր տեղեկագիրը պատրաստելով բժշկական խորհրդոյն ներկայեր է, և թէ տեղեկագրին մէջ հաստատուած է եղեր թէ Ալլահվէրտեան էֆէնտի իրեն մատակարարուած դեղին հետեւանքներէն մեռած է։

Վաղըթ կ'ըսէ թէ մաքսատան վարչութիւնը մաքսատան մթերանոցին մէջ գտնուած հինգ սնտուկ Եւրոպայի գլանիկ երէկ աճուրդի դրեր է, և երբ սնտուկները բացուեր են, մէջէն գլանիկի տեղ փայտի կտորներ ելեր են։

Տպագրական տեսչութեան Եգիպտական գրաքննութեան ազդարարեց Եգիպտական լրագրաց թէ խստիւ պիտի պատժուին եթէ չափաւոր լեզու չգործածեն։

Հինգշաբթի գիշեր ժամ 3ին միջօցները Թէփէ-պաշի հասարակաց պարտէզին պատին ներքեւ ութամսեայ քրիստոնեայ աղջիկ մը գտնուեցաւ, զոր ծնողքն հոն թողած էին անխղճաբար։ Փողոցին շուները խեղճ տղուն գլուխը հաւաքուած էին և տղան անօթութենէ մեռնելու վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Տղուն վրայ գտնուած թղթէ մը հասկցուեցաւ թէ կաթոլիկ էր և անունը Մարիկա, հետեւաբար կաթոլիկաց եկեղեցւոյն յանձնուեցաւ։

Հինգշաբթի օրը Գասը գիւղի Նաւամատոյցին մօտ քրիստոնեայ կնոջ մը դիակը գտնուեցաւ ծովուն մէջ։

Եանեայի կուսակալութեան ներքեւ գտնուող Զակորի գաւառակին Սթավորէ գիւղին ժողովուրդը կիրակի օրն եկեղեցին գտնուած ժամանակ, աւազակաց հրոսախումբ մը գալով եկեղեցին պաշարեր և եկեղեցւոյն մէջ գտնուողներէն վեց հոգի ընտրելով տարեր տարեր են։ Իրիկունն աւելանալով հինգը ետ ղրկելով, մին իրենց քով պահեր և 6000 ոսկի փրկանք պահանջեր են։ Աւազակապետը գրած նամակին մէջ սպառնացեր է գլուխը կտրել տալ, եթէ պահանջուած գումարը չվճարուի։

Անգլիացի հաշուակալ ընկերութեան Պ. Ցարլին՝ որ անցեալները մեռաւ, գրեթէ 4 միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը թողած է իր կնոջ և որդւոց։

Ալեքսանդրիայէն յունիս 20 թուով կը հեռագրեն թէ Խըտիվ Թէվֆիք փաշա տենդէ բռնուած լինելով հիւանդ է։

Մինչեւ ցարդ Եգիպտոսէն փախչող օտարազգեաց թիւը մինչեւ 80,000 կը հասնի։

Ռուսական մամլոյն գլխաւոր ներկայացուցիչներէն մին, Գոլոս, Եգիպտոսի խնդրոյն մէջ Պ. Գլատսթոնի Նախարարութեան հետեւած ընթացքին կը հաւնի, և իրաց կացութեան ճիշդ հասկացողութեան, հայրենասիրութեան և Անգլիական չափաւոր ուղիղ ըմբռնման արդիւնք կը համարի զայն։ Մոսկովական կ'առաջարկէ որ երբ զինուորական միջամտութիւն որոշուի, մեծ տէրութեանց ամեն մէկն ալ զօրք ղրկէ, հաւասար իրաւունք ի գործ դնելով։

Իսթըրն Էքսփրէս իր երէկուան թուով հետեւեալ դէպքը կը պատմէ.

"Թարապիոյ "Բէրա" կոչուած փողոցին մէջ բնակեալ Յոյն կին մը, որոյ կատաղի բնութիւնը շարունակ սարսափ կը պատճառէր իր ամուսնոյն և վեց որդւոց, ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեցաւ։ Այս կինն՝ երբ բարկանայ՝ իր որդւոց վրայ եռացեալ ջուր թափելու կամ դանակ նետելու սովորութիւն ունէր, այնպէս որ տղայոց դէմքին վրայ վէրքերու բազում սպիներ կը զննուին։ Երբ մայրը մոլեգնապէս բարկանար, իր որդւոց ամենափոքրն, որ 23 ամսեայ մանկամարդ օրիորդ մ'է, կը ջանար միշտ իր եղբայրներն ու քոյրերը պաշտպանել, որով իր մօր կատաղութեան առարկայ կը լինէր։ Իսկ 10 օր առաջ, այն օրիորդ պատճառաւ մը մայրն այն աստիճան զայրացաւ իւր աղջկան դէմ որ երկաթեայ գաւազանով սարսափելի հարուած մը տուաւ գլխուն և գանկը խորտակեց. խեղճ աղջիկը 10 օր վերջը մեռաւ։ Անցեալ երկուշաբթի օրը պիտի թաղուէր և եկեղեցական արարողութիւնք իսկ կատարուած էին եկեղեցւոյն մէջ, դատական իշխանութիւնն խառնուելով միջամտեց և թաղումն արգիլեց։ Եւ արդարեւ աղջկան մարմինն Յունաց գերեզմանատան մատուռը տարուելով, երեքշաբթի առաւօտ ի պաշտօնէ ղրկուած երկու վիրաբոյժներու կողմէ բժշկական մանրախոյզ քննութեան մ'ենթարկուեցաւ, իբր թէ թունաւորուած լինէր։

"Վիրաբոյժք բռեալ գանկին մեծ կտորն առին հետերնին տարին, այնպէս որ աղջկան մարմինը դեռ անթաղ կը մնայ։ Մինչ բժշկական քննութիւնը կը կատարուէր, գազանաբարոյ մայրն ուրիշ բան չէր ըներ, եթէ ոչ գաւազանով անխնայ կը ծեծէր իր 16 տարեկան աղջիկը։ Վերջապէս անցեալ երեքշաբթի օրը բռնուելով ոստիկանութեան կեդրոնական բանտը տարուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւանիկ Պատրիարքական Հրաժարականի խնդրոյն նկատմամբ Վարչութեան կողմէ Բ. Դրան մատուցուած թագրիրին հայերէն թարգմանութիւնը, զոր երէկ խոստացեր էինք.

"Ամեն. Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս Պատրիարքն Հայոց, անցեալ նոյեմբեր ամսոյ 13ին գիր մ'ուղղելով մեր Ազգ. Ընդհ. Ժողովին, յայտարարած էր թէ իւր հիւանդութեան ու անբաւականութեան պատճառաւ հրաժարած և Բ. Դրանէն խնդրած է գլխաւոր կերպիւ որ ընդունուի իւր հրաժարականն, և թէ յանձնարարած է զԱզգն Օգոստափառ Սուլթանին գթառատ խնամոց։ Բայց ըստ որում Նորին Սրբազնութիւնն իւր պաշտօնավարութեան միջոցին օգտակար ծառայութիւններ մատուցած է, ինչպէս գնահատուած է Տէրութեան և Ազգին կողմէ, և իւր պաշտօնն արժանապէս վարած ըլլալով գոհ ըրած է համօրէն ազգն, ուստի ինչպէս որ կայսերական կառավարութիւնը չէր ընդունած Ն. Սրբազնութեան հրաժարականը, նոյնպէս և Հայոց Ազգ. Ժողովը չընդունեց զայն, և քանիցս դիմելով Ն. Սրբազնութեան թէ՛ գլխաւոր կերպիւ և թէ՛ բերանացի, յայտարարեց թէ ընդհանուր Ազգը կը ցանկայ և կը պահանջէ որ շարունակէ վարել իւր Պատրիարքական պաշտօնը. սակայն Ազգին սոյն բաղձանաց իրականացման մասին եղած ձեռնարկներն ու ճգունքն ապարդիւն մնացին և ուստի Հայոց Ազգ. Ժողովն որոշեց և յանձնարարեց Ազգ. Վարչութեան, սոյն վիճակը ներկայել Բ. Դրան և ըստանալ բարձրագոյն հրամանն։ Ուստի Ազգ. Վարչութիւնն յայտարարելով զայս կը խնդրէ Ձեր Բարձրութենէն որ շնորհ ընէ հաղորդել Պատրիարքարանիս կայսերական կառավարութեան բարձր տնօրէնութիւնն, որպէս զի վախճան գտնէ այն ցաւալի վիճակն, որ տեղի գտած է այս պատճառաւ"։

19 յունիս 82

Վարչութենէն հրահանգ տրուեցաւ Կարնոյ Առաջնորդ Գեր. Մաղաքիա Տ. Վ. Օրմանեանի որպէս զի Մշոյ Ս. Կարապետի վանքն երթալով, հաշիւներն և վանքին ընդհանուր վիճակը քննէ, և զայն բարւոքելու միջոցները ծրագրէ։

Մշոյ Ս. Կարապետի վանքն, ինչպէս ամենուն յայտնի է, Հայաստանի կարեւորագոյն վանքն է թէ՛ պատմական յիշատակներով և թէ՛ հարստութեամբ։ Իբրեւ վանք և ուխտատեղի, Էջմիածնայ վանքէն և Երուսաղեմի Ս. Յակոբայ վանքէն անմիջապէս ետքը կու գայ։ Ցաւալի է սակայն որ այսպիսի կարեւոր հաստատութիւն մ'իրմէն ըսպասուած նիւթական և բարոյական ծառայութիւնները չկրնար մատուցանել շրջակայ գիւղօրէից Հայ բնակչաց և ընդհանրապէս Հայաստանի Հայ ժողովրդին։ Հիմնական բարենորոգութեան մը կը կարօտի Ս. Կարապետի Մշոյ վանքն, որպէս զի լոկ տեսական կարեւորութիւն չունենայ Ազգին համար։ Կը յուսամք որ Կարնոյ Գեր. Առաջնորդն ըստ արժանւոյն կը կատարէ իրեն յանձնուած պաշտօնն, և վանքին միաբանութիւնն ալ իւր կողմէ ամեն դիւրութիւն ընծայելով արդիւնաւոր կ'ընէ կատարուելիք քննութիւնը։

Մեր Պարտիզակի Թղթակիցը կը գրէ յունիս 22 թուով.

"Գիւղէս 2 ժամ հեռու Օվաճըք անուն գիւղը սրճարանի մը մէջ յերեկ առտու քանի մը հոգիներ գինովնալով, խեղ մը բանակռիւներէ վերջ, մին՝ Յակոբ անուն որ արդէն յՕվաճըք անունացող Պուլղարի մը դէմ ոխացած էր, այս յարմար առիթ կը սպէ իր վրէժը լուծելու համար. յանկարծ ռեվօլվէր մ'ի ձեռին կը յարձակի Պուլղարին վրայ. իսկ սա ինքզինք պաշտպանելու համար յարձակողին ձեռքը կը բռնէ, նոյն առեն ռեվօլվէրն կրակ առած ոտքէն ծանրապէս կը վիրաւորէ զՊուլղարը. վիրաւորողը փախչիլ կը փորձէ, այլ Օվաճըքցիք վրան յարձակելով կը կաշկանդեն զայն և Իզմիտի կառավարութեան կը հաղորդեն խնդիրն, ուրկէ հետեւեալ առտուն քանի մի ոստիկաններ ղրկուելով Իզմիտ կը փոխադրեն։ Ոճրագործն ալ վիրաւորեալ էր զէնքը կաշկանդող բազմութենէն։ Յիշեալին հարցաքննութիւնն սկսած է արդէն, և բաւական հետաքրքրական է։

"Ս. Երուսաղեմայ միաբաններէն ըլլալով այժմ Պոլսոյ Կէսարիկ փաշայի եկեղեցւոյ առաժամանակեայ քարոզիչ և վարժարանին տեսուչ Արժ. Վահան վարդապետ անկէ առաջ յԱրմաշ ըրած ուղեւորութեան առթիւ գիւղս ալ հանդիպելով իրեն ընկերացող պատուաւոր աղայնոյն հետ վարժարանն այցելեցին, այլ ցաւ է ըսել թէ մեր կարծածէն աւելի դժգոհ մեկնեցան, այնպէս որ մեկդի դնենք ալ ուրիշներն, այցելուք զարմանօք յաւեցան երբ աշակերտք "խմթիչան" բառին նշանակութիւնը և Արշիպեղագոսի երկրիս ո՛ր մասին մէջ գտնուելուն պատասխանը չը կրցին տալ։ Ո՞ւր է պատ. Թաղ. Խորհուրդը, կ'իմանա՞յ արդեօք այս եղածն, մինչդեռ այս տեսակ բաներն խնամել պարտի չեն բերեր։

"Ութ օրէ ի վեր Արժ. Հայր Դուրեան Պրուսայէն հոս վերադարձած է. հասարակութիւնը գոհ է յիշեալին վերադարձէն, այլ նորին Արժանապատուութիւնն առաջուընէ աւելի յուսահատական կ'երեւնայ մեզ դժբաղդաբար, մինչդեռ տեղի ունեցած սովորական անտարբերութեան մը պատճառաւ. սակայն փափաքելի է որ մեր բրած ուխտին մէջ միշտ անկեղծ մնամք և երբեք տեղի չտամք ո՛ և է դժգոհութեան և գանգատանաց։

"Գարնան մէջ տեղացած յորդառատ անձրեւները գրեթէ գաւառիս ամեն կողմը հնձոց առատութիւն մը յառաջ բերած են. թէ՛ հոս և թէ՛ շրջակայ գիւղերն այս տարի ամենէն աւելի գոհացուցիչ արդիւնք մը կ'երեւայ"։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԵԱՑՔ ՄԸ

(Շար. և վերջ)

[illegible] Հնդկաստանի մեծ ճամբան էր դարձեալ։ Պահել ստատու քուօն, այսինքն Օսմ. տէրութիւնն ինչպէս որ էր, այս էր Անգլիական աշխարհավարութեան նպատակն, որուն Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ հաւանեցաւ։ Բայց չուզեց այնչափ հեռի երթալ որչափ կը պահանջէր Լորտ Բալմէրսդոն։ Սա, Ռուսական միջամտութենէ մը վախնալով, առաջարկած էր Անգլիական և Ֆրանսական նաւատորմերը միացնել Դարդանելէն անցնելու համար. բայց Ֆրանսա չհաւանելով, Անգլիոյ հակառակութիւնն հրաւիրեց իւր վրայ։ Եւ սակայն, Եւրոպական տէրութեանց միջև կնճռոտ խնդրին անհամաձայնութիւնք դեռ բաւականին երեւան եկած չէին. 1839 յուլիսին, յանուն Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Աւստրիոյ և Բրուսիոյ կառավարութեանց, սա ծանուցագիր հաղորդուեցաւ Բ. Դրան.

« Հինգ դեսպանքս, մեր կառավարութիւններէն եկած հրահանգաց համեմատ, ուրախ ենք ծանուցանելու Բ. Դրան նախարարաց թէ Արեւելեան խնդրոյն վրայ հինգ տէրութեանց համաձայնութիւնն ստոյգ է, եւ կը խնդրենք Բ. Դռնէն որ, անոնց բարեացակամ տրամադրութեանց պտուղներուն սպասելով, չլծէ խնդրոյն վրայ վերջնականապէս ոչինչ որոշէ առանց անոնց աջակցութեան։ »

Ֆրանսական նախարարութիւնն, Անգլիոյ հետ համաձայնութեան մը [illegible] Գ. Գիզոյ դեսպան ղրկեց ի Լոնտոն։ Կը յուսացուէր որ Պատմութիւն Յեղափոխութեան Անգլիոյ գրքին հեղինակը լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնէր հոն. բայց Գ. Գիզոյ չկրցաւ պէտք եղածին չափ ազդու ընթացք մը բռնել. կը վախնար մանաւանդ որ Ֆրանսա Եւրոպիոյ հետ կռուի չբռնուի։ Այսու հանդերձ, Ֆրանսայի մէջ հանրային կարծիքն օրէ օր աւելի ուժգնութեամբ Եգիպտոսի փոխարքային կողմը կը հակէր, և նախարարութիւնն, որ կը պախարակուէր Անգլիոյ կողմէ առջեւ խոնարհելուն համար, ստիպուեցաւ գործէ քաշուիլ, և Լուի Ֆիլիբ Թագաւորն 1840 մարտի սկիզբն իրեն նախարարապետ ընտրեց զՊ. Թիէր։ Սա, իւր նախորդաց նման, Անգլիական դաշնակցութեան կուսակից էր, և կ'ուզէր այդ դաշնակցութեան պահպանութիւնն հաշտեցնել Մէհմէտ Ալիին տրուած օգնութեան հետ։ Բայց Եւրոպա, մանաւանդ Անգլիա, ուզեցին խզել Ֆրանսայի և Եգիպտոսի փոխարքային միջեւ կեցած կապն. որովհետեւ կը կը վախցուէր թէ Թունուս, Ճեզայիր, Աղեքսանդրիա, Պէյրութ, և Ֆրանսայի, Եգիպտոսի և (Աղեքսանդրիա տարուած) Օսմ. նաւատորմերը մի և նոյն ձեռաց մէջ անցնելով, Ֆրանսա առաւելակշռութիւն չստանայ Միջերկրական ծովուն վրայ։

Ուստի, Լորտ Բալմէրսդոն ճարտարագործ ծրագիր մը կազմեց, որ թէ' Ռուսիոյ լուծը Թուրքիոյ վրայէն բառնալու և թէ' Ֆրանսայի դաշնակից Մէհմէտ Ալին ստորնացնելու կրկին հետեւանքը պիտի ունենար։ Այս էր՝ Ռուսաց հետ միանալ Թուրքիոյ օգնելու և զԵգիպտոս նուաճելու համար. այդ կերպիւ, Օսմանեան տէրութեան ամբողջութիւնը պիտի պահպանուէր թէ' Մէհմէտ Ալիի և թէ' Ցարին դէմ. զի Ռուսական միջամտութիւնն՝ Անգլիացւոց, Բրուսիացւոց և Աւստրիացւոց հետ գործակցութեամբ՝ կը դադրէր Եւրոպիոյ վտանգաւոր լինելէ։ Լորտ Բալմէրսդոն յոյժ գաղտնի գործեց, և 1840 յուլիսի մէջ, առանց իմաց տալու Ֆրանսական դեսպան Գ. Գիզոյի, Լոնտոնի դաշնագիրը կնքեց Բրուսիոյ, Ռուսիոյ և Աւստրիոյ հետ։ Ըստ այս դաշնագրի, Մէհմէտ Ալի փաշային կը տրուէր Եգիպտոսի վարչութիւնը ժառանգական կերպիւ, այսինքն յորդւոց որդի փոխանցելու արտօնութեամբ, նաև Աքեայի կառավարչութիւնն և հարաւային Սուրիան՝ ցկեանս։ Անոր կը հրամայուէր անմիջապէս ելնել Արապիայէն, Մեքքէն և Մէտինէն թողուլ, և զօրքն ետ առնուլ Կրետէ կղզիէն և Ադանայի գաւառէն։ Տասն օր պայմանաժամ կը տրուէր այս պայմաններն ընդունելու համար. եթէ մերժէր, Աքեայի կառավարչութիւնն իրմէ պիտի առնուէր. եթէ տասն օր եւս ուշանար, Եգիպտոսն իսկ պիտի կորսնցնէր։ Չորս տէրութիւնք պարտականութիւն կը ստանձնէին ի հարկին զինու զօրութեամբ ընկճել Մէհմէտ Ալի փաշան։ Այսպէս, Արեւելեան գործոյ կարգադրութիւն մը կը տրուէր առանց խորհուրդ հարցնելու Ֆրանսայի։

Օգոստոս ամսոյ մէջ, Լոնտոնի դաշնագիրը Մէհմէտ Ալի փաշային ներկայացուեցաւ. "[illegible] եմ կուտամ ինչ որ [illegible] ցած եմ," պատասխանեց [illegible] տոսի փոխարքան։ [illegible] լիական, Աւստրիական [illegible] եան նաւատորմ մը, Նէբիէր Անգլիացի ծովակալին հրամանատարութեան ներքեւ, Սուրիոյ եզերքը դիմեց անմիջապէս։ Սեպտեմբերի մէջ, Պէյրութի առջեւ երեւցաւ, և ռմբակոծեց այդ քաղաքը, զոր Եգիպտացիք պարտաւորեցան թողուլ։ Նոյեմբերի սկիզբն, միացեալ նաւատորմք Աքեան ռմբակոծեցին. քաղաքին մէկ երրորդ մասը քանդեցաւ, և երբ 2,000 անձինք կորան։ Եգիպտացիք, չկրնալով դիմադրել այնչափ մեծ զօրութեան, պարպեցին Սուրիան։ Իսկ Ֆրանսական նաւատորմն, որ անշարժ կը կենար ի Սալամինա, Թուլոն ետ կանչուեցաւ։

Բայց Լոնտոնի դաշնագիրը մեծ յուզում արտադրած էր Ֆրանսայի մէջ։ Պ. Թիէրի նախարարութիւնն, հանրային կարծեաց մղմամբ, ուզեց ի սկզբան դիմադրել տէրութեանց դաշնակցութեան։ Նաւատորմին վրայ յաւելումներ եղան. արձակուրդ վայելող բոլոր զինուորք զինուց ներքեւ կոչուեցան. Բարիզի շուրջը զօրաւոր բերդեր կանգնելու որոշում տրուեցաւ, որպէս զի եթէ պատերազմ հրատարակուի և զինուց բախտն այնպէս բերէ որ Ֆրանսա թշնամեաց մի նոր արշաւանք կրէ, մայրաքաղաքին շուտով առնուելովը ազգային պաշտպանութեան գործը չլլայ, ինչպէս պատահեցաւ 1814ին։ Մինչ այս բերդեր կը շինուէին Բարիզի շուրջը, Բարիզի փողոցներուն մէջ Մարսէյեզի պատերազմական շեշտերը լսելի կը լինէին, և բարձրաձայն կը պահանջուէր բանակ մը ղրկել Ռէն գետի վրայ։

Բայց Լուի Ֆիլիբ Թագաւորը՝ Ռուսիոյ, Բրուսիոյ, Աւստրիոյ և Անգլիոյ դէմ միանգամայն պատերազմ մղելու պատասխանատուութենէն կ'երկնչէր, ինչպէս նաև իւր Լոնտոնի դեսպան Գ. Գիզոյ։ Պ. Թիէր ալ չէր անգիտանար կացութեան վտանգները, բայց կը կարծէր թէ Ֆրանսայի շահուց և արժանապատուութեան համաձայն լուծում մը խաղաղապէս ձեռք բերելու լաւագոյն միջոցն էր ազդու կերպիւ վարել խնդիրն և վախկոտութիւն ցոյց չտալ։ Հանրային կարծիքն ալ Պ. Թիէրի կողմն էր։ Բայց իրեն դէմ ունենալով Թագաւորն, ստիպուեցաւ քիչ առ քիչ զիջում ընել։ Հոկտեմբերի սկիզբը ծանուցագիր մը ղրկեց Լոնտոն, յորում կը յայտարարէր թէ Ֆրանսա Սուրիոյ խնդիրը պատերազմի պատճառ չը պիտի նկատէ, բայց եթէ զԵգիպտոս իւր փոխարքայի ձեռքէն առնուլ ուզուի, Ֆրանսա զինուք պիտի միջամտէ ի պաշտպանութիւն անոր։ Մի և նոյն ատեն, Պ. Թիէր կ'ուզէր որ Թագաւորը, Խորհրդարանը բացուելուն, պէտք եղած վարկերը խնդրէ բանակն 500,000 հոգւոյ հասցնելու համար, և 300 հազար ազգային պահապան զօրք ալ զինուց ներքեւ կոչելու արտօնութիւն ստանայ։ Լուի Ֆիլիբ չուզեց այնչափ յառաջ երթալ, և Պ. Թիէր հրաժարեցաւ անմիջապէս։

Նոր նախարարութիւն մը կազմուելով, որուն անուանական պետն էր դարձեալ Սուլդ զօրավարը, Պ. Գիզոյ գործոց գլուխն անցաւ հոկտ. վերջն։ Այս նախարարութիւն՝ եղածն ընդունելու և խաղաղութիւնը պահպանելու կողմն էր։ Բայց անոնք որ դժգոհ էին իւր աշխարհավարութենէն, կ'ամբաստանէին զինք թէ ամեն նուաստութիւն յանձն կ'առնու խաղաղութեան համար, և կը ծափահարէին զՊ. Թիէր երբ կ'ըսէր. "Թագաւորական ճառին մէջ կ'ըսուի թէ յոյս կայ որ խաղաղութիւնը պահպանուի. բայց ամբողջ ճշմարտութիւնը չէ ըսուած. խաղաղութիւնն ստոյգ է արդէն։ Ինչո՞ւ համար մեք պաշտօնէ ինկանք. որովհետեւ չկրցանք հաւանութիւն ստանալ այն տնօրէնութեանց համար զորս հարկաւոր կը համարէինք, և որք կրնային պատերազմ յառաջ բերել պատահաբար և ոչ թէ ստուգապէս։ Իսկ նոր նախարարութիւնն ստոյգ խաղաղութիւն մը կ'ուզէ, և ապահով է որ պիտի ձեռք բերէ։" Զիարդ և իցէ, խնդիրը լուծուած էր։

Մէհմէտ Ալի փաշա Ֆրանսայի կողմէն այլ եւս օգնութիւն չգտնելով և իւր սեփական ոյժերով գործ տեսնելու պարտաւորուելով, վերջապէս խոնարհեցաւ տէրութեանց կամքին առջեւ։ Նա, ի վերջոյ յանձն առաւ պարպել Սուրիան և ետ տալ Օսմանեան նաւատորմն, այն պայմանաւ որ Եգիպտոսի ժառանգական տիրապետութիւնն իրեն ապահովուի։ Յաջորդ տարւոյ (1841) փետր. ի սկիզբն հաստատութեան հրովարտակն ստացաւ վեհ. Սուլթան Աբտ-իւլ-Մէճիտէն։ Եգիպտոս, Նուբիա, Սէննար, Քորտոֆան և Տարֆուր Մէհմէտ Ալիի և անոր յաջորդաց իշխանութեան ներքեւ պիտի մնային. Մէհմէտ Ալի ապագային մէջ իւր զօրաց կամ մարտանաւուց թիւը չը պիտի աւելցնէր առանց վեհ. Սուլթանին հաւանութեան, և հարկ պիտի վճարէր Բ. Դրան։ Վեհ. Սուլթանն իրեն կը վերապահէր գնդապետէն վեր Եգիպտացի սպայից անուանումը։ 1841 յունիսի սկիզբը տրուած երկրորդ հրովարտակ մը՝ դեռ չլուծուած վերջին խնդիրները կը կարգադրէր։

Վերջապէս, 1841 յուլիս 1/13ին կնքուեցաւ Նեղուցներու դաշնագիրն, որուն Ֆրանսա մասնակցեցաւ Ռուսիոյ, Բրուսիոյ, Աւստրիոյ և Անգլիոյ հետ։ Այս դաշնագրով, վեհ. Սուլթանին իրաւունքը կը ճանչցուէր Վոսփորի և Դարդանելի մուտքն որ և է տէրութեան մարտանաւուց դէմ արգիլելու մասին։ Ասով կը ջնջուէր Հիւնքեար—իսկելեսիի դաշնագիրն, որ Ռուսական նաւախմբոց թոյլտուութիւն կը շնորհէր ազատապէս անցնելու Վոսփորի և Դարդանելի նեղուցներէն։ Ուրեմն, բազում աննպաստ պարագայից հակառակ, Լորտ Բալմէրսդոնի աշխարհավարութիւնն յաջողած էր, և Մեծն Բրիտանիա իւր նպատակին կը հասնէր. — մի կողմէ, Օսմ. տէրութեան ամբողջութիւնն և անկախութիւնն անվթար պահուած էին, Ռուսիոյ յոյսերն ի դերեւ ելած էին, և միւս կողմէ Եգիպտոսի խրոխտացած փոխարքայն ընկճուած և Ֆրանսական աշխարհավարութեան պարտութիւն մը կրել տրուած էր։

Տարակոյս չկայ թէ 1881–1882ին, պարագաները շատ փոխուած են բաղդատմամբ 1840–41ին։ Դիտելի է սակայն թէ Անգլիա մի և նոյն աշխարհավարութեան կը հետեւի միշտ։ Հիմա Ռուսիոյ խորտակելը չկայ մէջ տեղ, և Սէնդ-Ճէյմսի դահլիճն իւր բոլոր ուշադրութիւն կը նուիրէ իրաց նախկին վիճակը վերահաստատելու յԵգիպտոս, պաշտպանութեամբ գերիշխանական իրաւանց վեհ. Սուլթանին և այլ հաստատեալ իրաւանց։ Արապի փաշա և իւր համախոհք կրնան շատ բան սորվիլ 1840–41ի յիշատակներէն։ Կ'ըսուի թէ մի քանի շաբաթ առաջ թղթակից մը Դիկտատորին հետ խօսակցած ատեն, յիշեցուցած լինելով թէ, ըստ ոմանց, Խըտիւ լինելու թեկնածու է Արապի փաշա, սա պատասխաներ է.—"Ինչո՞ւ չէ. միթէ Մէհմէտ Ալի փաշան ալ թիւթիւնճի պաշի մը չէ՞ր"։ Այո՛ այժմ Մէհմէտ Ալիի ատեւերն իսկ չեղող այս մարդիկ կրնան օգտակարապէս յիշել թէ Անգլիա, որուն հետ այնչափ ատելաօրէն վարուելու ցոյց կ'ընեն, ի՛նչ ըրաւ Մէհմէտ Ալիին։ Բրիտանական առիւծը դժուարաւ կը ցասնի և քիչ անգամ տեղէն կը շարժի. բայց անգամ մը յոտնի կանգնելէ ետքը, անկարելի է որ նպատակներէն երկնչի, կամ առանց նպատակին հասնելու տեղը նստի։ Պէտք է նաև յիշել թէ հիմա Ֆրանսա համակրութիւն չտածեր Արապի փաշայի վրայ, որ նոր Մէհմէտ Ալիի մը դերը կ'ուզէ բռնանձնել, թէպէտ Ֆրանսական մամլոյն մէջ կայ մաս մը, որ ի սէր խաղաղութեան պահպանման, Արապի փաշայի հետ համաձայնութեան մը գալու կողմն է այժմ։ Արապի փաշա գիտցած է բոլոր Եւրոպան և նոյն ինքն իւր հայրենակցաց մէկ յորդելի մասն իրեն դէմ յարուցանել։ Բաց ի սմանէ, մինչ Մէհմէտ Ալի հաստատեալ իրաւունքի մը ներկայացուցիչն էր վերջապէս, Արապի փաշա օրինական դիրք մը չունի, զի Եգիպտոսի մէջ իշխանութեան օրինաւոր տէրը Խըտիւ Թեվֆիք փաշան է միայն։ Իսկ Եգիպտոս զինուորական տեսակէտով շատ հեռի է ունենալէ այն զօրութիւն զոր Մէհմէտ Ալիի ժամանակն ունէր։ Երկրորդ խեղճ Ֆէլլահները խմբովին զինելու մասին Արապի փաշայի առաջարկը, զոր Եգիպտական նախարարութիւնը խոհեմութեամբ մերժած է, կը ցուցնէ թէ Դիկտատորն յետին միջոցներու դիմելու վիճակին հասած է, որք սակայն զինք ձախող կացութենէ մը ազատելու բաւական չեն ամենեւին։

Խնդիրն, յիրաւի, պարզ է այժմ. Արապի փաշա և իւր կուսակցութիւն պարտաւոր են անկեղծապէս հնազանդիլ Բ. Դրան և Խըտիւին, օրինաւորութեան և բարեկարգութեան շրջանակին մէջ մտնելով այսպէս. ապա թէ ոչ յայտնի ապացոյցներէն մին պիտի լինի Արապի փաշային Եգիպտոսէն ելնելն և Կ. Պոլիս գալը. հակառակ պարագայի մէջ, գրեթէ ստոյգ է որ Արապի փաշա և իւր կուսակցութիւն իրենց դէմ պիտի ունենան մի և նոյն զօրութիւններ, որք խոնարհեցուցին Մէհմէտ Ալիի մը իշխանութիւնն իսկ։ Բ. Թ.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԱՑՈՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Թ.

(Շարունակութիւն)

2. Վաճառականութիւն Մեծն Բրիտանիոյ.

	1698-1701	1749-1755	1784-1792
Եւրոպու համար	5,383,463	9,291,338	10,411,023
Ասիոյ "	214,212	714,105	1,795,747
Ափրիկու "	114,043	213,841	809,546
Ամերիկու "	737,876	2,001,690	5,605,626
Ամբողջ	6,449,594	12,220,974	18,621,942

Վաճառքների պաշտօնական արժեքները մի և նոյնը մնալով, մինչդեռ իրանց առեւտրական արժեքները շատ կերպակերպութեանց էր ենթարկւում և մաքսանենգութեան գումարն էլ զանց առնուելով, այդ քաղուածները չէին կարող ստոյգ ճիշդ տեղեկութիւն տալ, մանաւանդ գնահատելու թէ վաճառականութեան կշռուքը նպաստաւոր էր կամ չէր։ Բայց դոնէ մի գաղափար են տալի Անկլիական վաճառականութեան հըսկայական յառաջադիմութեան մասին, չհնայած վաճառականութիւն իր ամէն ճիւղերում, առանց վաճառատարութեան և վաճառաբերութեան միջում եղած տարբերութիւն միշտ ոսկով կամ արծաթով վճարուած լինելու տնտեսական դրութեան ցնորքներին համաձայն։ Անկլիում նոյնպէս այդ մասին օրէնսդրութիւնը կողմնակի մոլորութեանց մէջն ընկաւ. բարեբախտութեամբ գործածէր մարդկանց գործնական խելքին ու մաքին շնորհիւ՝ այդ մոլորութիւնք քիչ վնասակար եղան քան թէ ուրիշ երկրներում։ Ցաւակ մեապով վճարմունք կանոնաւորապէս տեղի ունեցան միայն Փորտուկալին Մեծն Բրիտանիում, Մեծն Բրիտանիան Եւրոպու հիւսիսային երկրներում, միւս բոլոր երկրների հետ հաւասարակշռութքն հաստատուած էր վաճառականական շահածովութեամբ. շահածովութիւն՝ որու մանրամասնութեանց մէջ մտնելն անհնարին է։

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Անկլիոյ վաճառականութիւնն Եւրոպայի երկիրների հետ.—Նաւարկութեան օրէնքին հետեւանքը.—Նաւարկութեան և յինոյատեղեաց ազատութիւն.—Վաճառականութիւնը [illegible] համարուած.—Նոր տնտեսական խորհուրդութիւնը.—Նոր գործակցութիւն օտար երկիրներում.—Վաճառականութեան և գաղթականութեանց խորհուրդը.—Ընկերակցութեան հոգւոյ արդիւնք։

Անկլիոյ՝ Եւրոպու այլ և այլ երկրների հետ ունեցած վաճառականութեան մանրամասն պատմութիւնը գտնւում է այդ երկրների կամ ազգերի մասին ճառագրող գլուխներում։ Անկլիոյ ձեռարհեստական ապրանքները դեռ չէին տիրում Եւրոպու հրապարակների վրայ, ինչպէս որ յետոյ տիրեց։ Այդ ապրանքները միայն Փորտուկալումն ունէին մուտ Մեթուէնի դաշնադրութեան զօրութեամբ, նոյնպէս և Գերմանիում այն նպաստների պատճառով, որոնք յուղարկւում էր նա ձեռագործ ապրանքի ձեւով։ Միւս տէրութիւնք արգելում էին նրքին առաւտրի մենավաճառութեամբ կամ արգելադրութեամբ, մանաւանդ Ֆրանսիա, որ այդ ժամանակաշրջանում մրցելու էր վեր կացել Անկլիոյ հետ, ինչպէս քաղաքականութեան մէջ՝ այնպէս էլ վաճառականութեան մէջ գըլխաւորութիւնը կամ առաջնութիւնը խլելու։ Այդ երկու տէրութեանց միջում շատ շատ տեղի ունեցած պատերազմները, նոյնպէս վաճառականութեան համար են եղած և ամենայար անտակէն թշնամութիւնք բնական յարաբերութեանց առաջն արգելք դրին, որոնք կարող էին շատ բանուկ լինել երկու հարեւան աշխարհների միջում. ընդհակառակն այդ յարաբերութիւնքը դրեթէ մաքսանենգութեան միջոցներով լինելու վերջապէս ցածրացան։ Փորտուկալի գինու ազատօրէն ընդունելու վնաս էր հասցնում Ֆրանսիոյ գինուն, և ռոմի (շաքարօղի) առաջբերութեան մասին եղած դիւրութիւնքն արեւմտեան Հնդկաստանու գաղթականաց մէջ, նոյն նպատակին էին դիմում։ Նաւային մաքսախոյս առեւտրում (փօրի Բռէբըրդ) Անկլիան՝ մի անհերեւ վնաս էր կրում. պատճառ որ, Ֆրանսիան՝ գլխաւորապէս դոգի առարկայ եղող ապրանք էր առաջ բերում փոքրիկ հակերով, բայց բարձր գներով, որոնց փոխարէն՝ Անկլիական ձեռարհեստաւորք, որ ողջ աշխարհի համար էին աշխատում, չունէին դրանց հաւասարը դուրս հանելու։ Բայց Անկլիան՝ այդ վնասը փոխարէն հատուցում ստացաւ մաքսանենգութեամբ Սպանիոյ հետ. մանաւանդ յորէն՝ որ կիպրալտար իրան թողուց Ուտրեխտի հաշտութեամբ։

(Շարունակելի)

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

ԵՒ ԻՒՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐ

ՎԱՆ

(Շարունակութիւն)

Ե. Աղթամար գաւառ

Աղճաւազ կ'իյնայ Ալալթու, Թուլանըլոյ, Մանազկերտի և Արճէշի մէջ տեղը, վանայ ծովուն արեւմտեան հիւսիսային ափին վրայ կը տարածի։

Գաւառագլուխն է Արծկէ, վանէն 24 ժամ հեռու ցամաքէն, [illegible] ծովէն 5 1/2 ժամ։ Այս աւ[illegible] զարդարուած է մրգաբեր ծառաստաններով և առատ ու վճիտ գետերով։ Դիրքը լեռնային է, միայն ծովափունքն հարթ են. Սիփան լե[illegible] ըը մեծ և գեղեցիկ նստեր է Արծկէի վրայ, պարզելով իր թեւերն ստորոտներն մինչեւ Արճէշի, Մանազկերտի և Թուլանըլոյ սահմաններ[illegible] Արծկէ աւանին գլուխը Սիփանայ [illegible] թեւին տակ սկաւառակաձեւ հո[illegible] վիտ մը կայ Սիւթէն անունով, [illegible] աւազան է մշտաբուխ ջրոց, ուր ան[illegible] բաւ խոտեր կը բուսնին, որ երկրին ձիոց, խաշանց, դուարաց պարարա[illegible] և զուարթ արօտատեղի է։ Օդ[illegible] գաւառիս է բարեխառն, լերանց կողմերը զով. Սիփանայ գանկը մշտաձիւն է. հողը խիստ բերրի է, մէկին մինչեւ 60 կըտայ. այս մա[illegible] սին Արճէշ միայն կրնայ հաւասարիլ իրեն։

Բնակիչք գաւառին Հայք 10615, Թուրք 3675, Քուրդ 2000, Չերքեզ 750. վանորայք 3, հռչակաւորն է Աքանչելագործ վանքը, վարժարանք Հայոց 4, ուսանողք 1354, Թիւ գիւղօրէից 40։

Զ. Ախլաթ գաւառ

Այս գաւառը թէեւ Բաղէշի վիլայէթի մասն կը կազմէ քաղաքականապէս, բայց բնական դիրքով վանայ լճի աւազանին մասն է և խօսք կայ թէ մօտերս վարչապէս ալ վանայ կուսակալութեան պիտի վերադրուի, ցամաքաւ հեռի է վանէն 30 ժամ, իսկ նաւով 7 1/2. կ'իյնայ Բաղէշի, Մշոյ, Ջուխուրայ, Թուլանըլոու և Աղճաւազի մէջ տեղ. դիրքը լեռնատափ մի է, դէպի ծովափունք հակեալ. օդն բարեխառն, հողը բերրի, ջրաւէտ. ի հնումն մեծ ու ծաղկեալ քաղաք Հայաստանեաց օրերում. Նշանաւոր շէնքեր և աւերակներ ունի, քարափոր սենեակներ, տուներ, մի տեսակ մոխրոյն փուխր քարի երակ կայ տարածեալ բոլոր Ախլաթու գաւառին մէջ և կը հասնի մինչեւ Բաղէշ, Մշոյ դաշտը, Թուլանըխներն և Մանազկերտ, յարմար ամեն կարգի և ձեւի շինուածոյ. յորս կը գտնուին նաեւ անդ ոն կարմիր քար նոյն խըմբէն, որոնցմով կառուցած են շրջակայ վանքերն եկեղեցիներն և նոյն իսկ Ախլաթու մզկիթներն և Մահմետականաց մզկիթներն ու աշտարակներն և այլն։ Այս երակներն ըստ ամենայն հաւանականութեան Նեբրովդ լեռան դուրս տուած լաւաներն են։ Այգեստանք, ծառաստանք, մանաւանդ մրգաբերներն ընտիր են, հռչակեալ կեռասն, ծիրանն, [illegible] խնձորն իրենց զանազան տեսակներով։ Այս շէնից և անկոց առատութիւնն աւելի խաբարաշէնի մէջ կը տեսնուի։ Ախլաթի, Մշոյ, Ջուխուրի և Բաղէշի մէջ տեղը կ'իյնայ այն՝ մեծ տարածութեամբ։ Շաքատաղը իւր տեղական կոչմամբ Բահմա կ'ըսուի. հոկտեմբերի կէսէն մինչեւ մայիսը անպակաս է ատոր ձիւնն ու բուքը. անցորդները դահուկներով և այն ալ մեծ դժուարութեամբ միայն կըրնան անցնիլ. Բահմայի հիւսիսային կողմը բարձրացած է մի կլորիկ սիւրուն լեռ մանր անտառներով ծածկուած, Գրգուռն է սա (շաքարի գլուխ)։ Կից Գրգուռին և բարձրագոյն քան զայն է Նեմրովդ լեռը, որոյ ստորոտն կը ձգի դէպի Մշոյ դաշտն և իր երեսը ցոյց կուտայ Մշոյ, Թուլանըխի և բոլոր վանայ լեռնային և դաշտային գաւառաց։ Ախլաթու կը վերաբերի նաև Նազիկ լիճ [illegible] գիւղին մօտ. ջուրը քաղցր է և ձուկը համեղ. փոքրիկ կղզեակ մը եւս կայ մէջը. դեռ քանի մը տարի առաջ վանք մը ջուր կուտար քովի գիւղերուն, բայց այժմ ո՛չ։

Թիւ գիւղօրէից 69. Հայոց թիւ 6969, թիւ Թրքաց 1100. թիւ Քրդաց 900. վարժարանք Հայոց 2, ուսանողք 181։

Է. Կարճկան, Կեցան, Կաւաշ գաւառներ

Կարճկանը, որոյ գաւառագլուխն է Խիզիքին կամ իւր մերձակայ Օղուանց գիւղը հեռի է վանէն 18 ժամ։ Դիրքը լեռնային և ձորային. բարձր ամուր և սուր ժայռեր խորդուբորդ ձորեր և կիրճեր։ Անտառաստ, արօտաւէտ, լերանց գագաթը շատ երուն մշտաձիւն, վա-

...ով համար փառելու փոյթ ու ա-
...ակ կարճկան կուռայ. օդը ջերմ
...ցուրտ ըստ որպիսութեան դրից. ...ր ծովափնեայք սքանչելի են տեսարանօք. բնակիչք առողջք. մշակելի հողը բերրի բայց քիչ:

Ջրերը խոխոջելով անցուդարձ ...լեռնեն անտառաց ծմակաց մէջեն: Այս շղթայն շարունակութիւն է Մոկաց լերանց կամ որ նոյն է Տաւրոսին. զանազան հանքերով լի կը պատմեն, բայց անյայտ: Կապուտկող լեռը կապարի և երկաթի շահմարան լինել այսօր ինքն իսկ կը յայտնէ, և բնձակ. գիւղի և Ս. Յակոբայ վանքի մինչև երկաթի մեծ բովատեղի մը ցոյց կըտան գիւղացիք. պղնձի ևս կայ կը պատմուի: Շատ աննման մի քարահանք կայ եկեղեցւոյն մօտ. կապոյտ սաստիկ ամուր և փայլուն բիւրեղներ ունի մէջը: Այս երկիրը կարճկանեն աւելի անտառոտ է, զի աւելի հեռուն գտնուելով ծովեն՝ այնքան չէ ոգոււած՝ կարճկան ծովեզերքեն գծելով մինչև Դատուան բերդաքաղաքն:

Մի քանի գիւղերուն մէջ կը մըտնեն ինչպէս նաև Նիւգելաքերեն, բայց երկրին բնական գիրքն կը պահանջէ որ Բաղէշն ալ իւր շրջակայ գիւղերով, և Խիզանու Բոհտան և Բարվար գաւառները են, և հետեւաբար Բաղէշեն գտնուելով Մոկաց լերանց գծին վրայ միացեալ պէտք է համարել վասպուրականին հետ մինչև Տաւրոսի լերանց այս երեսի կամ միջարնակ գաւառք:

Բնական գիրքն Խիզանու, Բարվարու, Բոհտանու, Բաղէշու նոյն և նման են, այսինքն ժայռ, անտառ, բարձունք, խորք, կիրճք և անտառք, բայց մրգաբերօք և այգեստանօք զարդարեալ:

Թիւ բնակչաց Խիզանու, կառկառու, Կեցանու և կարճկանի միացեալ 16003 Հայք, 4668 Քիւրտք, վանօրայք 11, վարժարանք Հայոց 3, ուսանողք 241. Պոլսոյ մէջ կազմեալ և Վանայ մէջ ճիւղ մ'ունեցող Խիզանու ընկերութիւնը յատուկ վարժարան մ'ունի Եղեգիս գիւղը: Հայոց Միացեալ ընկերութիւնն ալ կարճկանի Եղեգիս գիւղն և Դատվանի մէջ մէկ մէկ վարժարաններ ունի. Թիւ գիւղօրէից:

——

Ը. Գաւառ, Ռշտունի, Հայոց Ձոր

Հայոց ձորը Վանայ քաղքին կը նայի, իսկ Ռշտունը Գաւաշին, երկու տեղեր ալ մէկ մէկ միւտիր կը նստի. Գաւաշի գաւառագլուխն է Նոր Գեղիաքան վանքն 9 ժամ հեռի, միւններ Ա=4 ժամ, Բ=6 ժամ: Աստը կլիման Վանայ հարաւակողմը ծովափնեայ: Այս գաւառաց եռեւ պարսպի պէս բարձրացած են Նորդուզ, Շատախի և Մոկաց քարալեռները: Հայոց ձորը հովիտ մ'է և Խօշապայ գետն և Շամիրամի ջուրն իր մէջեն կանցնին. Ռշտունն ու Գաւաշ դաշտային ու լեռնային են ջրաւէտ և արօտաւոր. գիւղերը ըստ մեծի մասին մրգաբեր կամ անպտուղ ծառերով զարդարուած, բայց երկիրը անհաւասար կերպով արգասաբեր. նշանաւոր է ասոնց մէջ Արտոս լեռը, որուն յենած է Ռշտուն:

Թիւ գիւղօրէից 105, Թիւ Հայոց 13930, Քիւրդք 3370, վարժարանք Հայոց 11, ուսանողք 566, Թիւ վանօրէից 14, յորս անուանի են Աղթամար, Նարեկ, Ջարահան Ս. Նշան, և այլն:

——

Թ. Շատախ, Նորդուզ, Կարճկան

Ասոնց գաւառագլուխն է Շատախի Թաղը վանեն 16 ժամ հեռի. գիւղը լեռնային ու ձորային. օդը ջերմ և ցուրտ, անտառոտ, ջրալից. ունի տեղ տեղ փոքրիկ հովիտներ, բարձրաբերձ ապառաժներ և քարանձաւներ. ակունք Տիգրիս կամ Շատ գետոյն՝ կը բղխին Նորդուզէն, որոյ ջուրը Շատախի միջով կ'անցնի և իր մէջ ունի բարեհամ կարմրախայտ ձուկն առատ առատ: Այս գաւառները կը սնուցանեն ընտիր և բազմաթիւ ոչխար և այծ մանաւորապէս ... կամ ջէջէ, ուսկից կը գործեն գոյնզգոյն Թանձր և բարակ աղնիւ շալեր, գավալիկ, ապա, եայլն: Անուանի են Նորդուզայ եղն, Շատախի մեղրն, ընկոյզը և այլ մրգեր. Նորդուզի մէջ կայ զաւիկի հանք և Շատախու գեղին մօտ ընտիր քարածուխի հանք գտնուած է:

Թիւ գիւղօրէից 156. Թիւ Հայոց 9485. Թիւ Ասորւոց 447. Քիւրդք 5470. վարժարանք Հայոց 7, ուսանողք 487. ունին նաև շատ մը չէն և աւերակ վանքեր, աննանշանաւորն է Նորդուզայ Հոգւոց վանք:

——

Ժ. Մոկս, Մամրտանք, Սպարկերտ.

Ասոնց գաւառագլուխն է Մոկս աւանը վանեն 14 ժամ հեռի. ըՍպարկերտ վերջերս բաժնելով տրւեն Սղերդին՝ Բաղիշոյ կուսակալութեան: Այս գաւառաց գիրքը լեռնային, ամուր, բարձր ու խորոչ, անտառոտ և ժայռոտ: Օդը ցուրտ և ջերմ, ջուրն առնիւ և առատ. բնակիչք խիստ քաջառողջ. կը ընդնուցանեն աղնիւ ոչխար և ... այծ, առատ և պատուական մեղր ունին, անուանի են մրգեղէնները, խաղող, չամիչ, ռուբ, ընկոյզ, նուշ, ասանձ և այլն: Հոս ալ պատուական շալ և ապա կը գործեն և կը շինեն (քէպքէպ) կօշիկներ: Մոկս լերանց շղթայն մի և նոյն է որ կէվաշեն, Ճուլամերկեն, Նորդուզեն, Շատախեն ձգուելով կուգայ՝ այն է Տաւրոս և կը շարունակի դէպ ի Բաղէշ:

Մոկաց գաւառին մէջն է Թիւրկու Ս. Գէորգի վանքը, այս կողմի Ս. Բերհաւասան, լեր ապաստանարան ուխտաւորաց բազմերու և փոԹորիկներու երեւեն: Ջրոյ մեծ վըտակ մը կը կազմուի Մոկաց մէջ որ կ'օժանդակէ Տիգրիսին:

Թիւ բնակչաց երից գաւառաց 11025 Հայք, Քիւրդք 6065, Թիւ գիւղօրէից 64 (ի Մոգս) Հայ վարժարանք Մոկաց մէջ երկու, ուսանողք 91:

Մոկաց, Շատախու և իրենց մերձակայ գաւառները երկթեւեկ աչխրաները կան բազմաթիւ և բազմացեղ, որք Մուսուլայ կողմէն կուգան ամառն և ձմեռն կը մեկնին:

(Շարունակելի)

——

ԱՆԳԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Անդրադէն հետեւեալ պաշտօնական գիրն ուղղուած է Պատրիարքական փոխանորդ հօր.

Գեր. Հայր.

Պատիւ ունեցանք մայիս 26ին ստանալու Պատրիարքի Կրօնային Ատենի կողմէ Գերապատուութեանդ մի պաշտօնագիր 24 ապրիլ ամսաթուով և 200 Թուահամարաւ, յորում կը հրաւիրէք զմեզ ի տեղեկագրել կրօնական փարձեցեալ շարժման պարագաները, զայն չեզոքացնելու համար մեր բռնած ընթացքը և այն բարոյական ձեռնտուութիւնը կեդրոնէն՝ որում կը կարօտինք:

Ուստի կը փութամք պատասխանել յուսալով որ կարեմք գոհացնել Պատ. Կրօնական Ատենին:

Նախ քան զամենայն պարտ է յիշել թէ այժմ կրօնափոխական շարժում չը կայ աստ. հետեւաբար ուղղակի այս շարժման դիմադրելու նպատակաւ մասնաւոր միջոցներու չեմք դիմած դարդ:

Բողոքականութիւնը 30—35 տարիներ յառաջ յաջողած է բաւական ստուար մաս մը անջատել ի մերոյնոց, Թէ՛ մասամբ մ'անխոհեմութեամբ և անկարողութեամբ նոյն ժամանակի առաջնորդաց, մեծաւ մասամբ ալ ի շնորհս այն զօրաւոր հնարից զորս ի գործ դըրած էին Ամերիկացի Միսիոնարք. սակայն այժմիկ գրեթէ չկայ այն օրինակ դարձ մը:

Հռովմէական աղանդն տակաւին աննշան մաս մը կը կազմէ աստ, Թէև վեց ամիսէ ի վեր նորա եկեղեցին հաստատեալ Ֆրանչիսկեան հարք բացած դպրոցները բաւական Թուով երկսեռ աշակերտք կը յափշտակեն ի մերոյնոց:

Եպիսկոպոսականութիւնն ալ, որ անցեալ տարին առաջնորդ Միրտիչ եպիսկոպոսի հետեւող խմբակ մը կը բաղկանայ, նոյնպէս չունի այժմ յառողներ, և ներկայ եպիսկոպոսականաց Թիւն ալ 50է աւելի չէ և այս 50ի կէսն միայն մեր եկեղեցիէն բաժանուած են ի վաղուց հետէ և միւս կէսն ալ Բողոքական աղանդներէ անջատեալ են:

Այս է ահա ճշգրիտ նկարագիրն կրօնափոխական շարժմանց, որոց մեծ կարեւորութիւն ալ չարժեր Թերեւս:

Այսու ամենայնիւ կ'արժէր որ մեր Ս. Եկեղեցւոյ դիրքը աւելի բարձր և զօրաւոր ըլլար յարձակմանց դէմ, քանի որ այսքան պատրաստութիւնք և ծախք զորս կ'ընեն օտարակրօնք, անշուշտ մերայինները որսալու համար են, և աւելի լաւ կ'ըլլար եթէ մեր ազգային դպրոցաց վիճակը գոհացուցիչ լինէր:

Մեր այս վիճակ կարի ցաւալի է. Բողոքականք Քոլէճ մը, աղջկանց ճեմարան մը և ուրիշ օրինաւոր դպրոցներ ունին. Ֆրանչիսկեանք նախակըրԹարան մը բացին և ասոնցմով կը յաջողին գրաւել մեր մանկունս և անոնց օտար կրթութիւն մը տալ:

Այս կէտն ի վաղուց արդէն մեր ուշադրութիւնը գրաւած է. սակայն ինչ օգուտ որ նիւթական միջոց կը պակսի մեզ յառաջոյն ընթացք մը տալու մեր դպրոցաց, քանի որ մեծածախս եկեղեցւոյ մը շինութեան սկսած եմք և այժմ յառաջ կը տանիմք:

Ուստի եթէ կայ ձեռնտուութիւն մը կեդրոնէն՝ որում կը կարօտինք, ազգային դաստիարակութեան օրինաւոր մըւծ մը տալու համար կրնայ ըլլալ, որով միայն կարելի է վառ պահել ժողովըրդեան սրտին մէջ մեր եկեղեցւոյ և ազգութեան սէրը, որն որ դժբաղդաբար մարելու վտանգներէն չէ զերծ:

Գոնէ Միացեալ ընկերութիւնք հաճէին մի դպրոց բանալ աստ, ինչպէս կիլիկիոյ ուրիշ քաղաքներու բրած են. և այն նիւթական և բարոյական զօրաւութիւն, զորս պիտի ընէին, մեծապէս պիտի նպաստէր կրօնափոխական միտմանց ակարանալուն:

Այսչափս բաւ համարելով, մնամք կեդրոնական ձեռնտուութեան սպասող կարօտակէզ սրտիւ և բարեմաղթու Ձեր անդին կենաց:

Ի դիմաց Կրօն. ժողովոյ Այնթապի

Ատենապետ — Ատենադպիր

Ա. Ե. Մելքոն Քահանայ. — Խ. Մովսէս Քահանայ Ժամկոչեան.

1882 յունիս 3

յԱռաջնորդարան Այնթապի

——

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՍՈՎԵԼՈՑ ՊԱՏ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ

. . . Խմբագիր Տէր.

Ինչպէս ծանօթ է արդէն, Սովելոց Խնամատար Կեդր. Յանձնաժողովս, ի շրջաբերութիւն համած նուիրատուաց հաշւոց վերջնական կարգադրութեանն համար, 1/13 մարտ 1882 Թուական իւր եօթներորդ շրջաբերագրով, նուիրատուս ստացած, այլ ցարդ սոցա ժամանումն անգամ չծանուցած Մասնաժողովոց տեղիք վիճատակելէ յետոյ, առ զանձն իւր պարտական Մասնաժողովոց հաշւոց կարգադրութեան համար ևս մինչ ցվերջ մարտի միամսեայ պայմանաժամ սահմանած՝ և ազդարարած էր, որ յետ այս պայմանաժամու, եթէ պահանջեալ հաշիւք յաղագին, նոյն Մասնաժողովներն ևս պիտի հարկադրի յանուանէ հրատարակել:

Այս շրջաբերականէն յետոյ, Կեդր. Յանձնաժողովս նկատելով Թէ, բաւական Թուով Մասնաժողովներ իւրեանց հաշիւներն հետզհետէ կարգադրել կը յօժարին, պարտաւորուած էր վերոյիշեալ միամսեայ պայմանաժամն երկարելով պահ մի ևս սպասել:

Արդ՝ ուրախութեամբ կը ծանուցանեմք Թէ մեր այս յետին զիջողութիւնն չեղաւ անօգուտ, զի այս միջոցի մէջ, բաւական առկախեալ հաշիւներ կարգադրեցան. Եւ մանաւանդ Ս. Սիոնոյ՝ ի վերայ բարձր հրամանի Վեհափառ Հայրապետին Հայոց, ի Ռուսահայս շրջաբերեալ նուիրատուաց և սոցա հասութից հաւաքումն կրկին յանձնարարեց Թեմական Ատենից և Հոգևոր կառավարութեանց, որոց մէջ բազմարդին կառավարութիւնն Հայոց վըրաստանի և Իմէրէթի, իւր վերջին գրով կը ծանուցանէր Թէ, բաւական նուիրատուաց իւր դիւանին հասած են և կը խոստանայր նուիրատուաց ընդհանուր հաշիւն ի գործակատարացն ընդունելով՝ ընդ փոյթ յուղարկել:

Սակայն Ռուսահայոց Մշակ և Մեղու պաշտօնական լրագիրք, որք սովոյ արհաւրալից աւուրց մէջ, մեր անխոնջ և արի օգնականներն եղան, յարդ անպատասխանի Թողլով մեր գիրն, Ռուսահայ նուիրատուաց ցուցակն տակաւին մեզ չեն հաղորդած:

Բայց սաստ, Թաղծելով ոգւով կը պարտաւորիմք ևս յայտ առնել Թէ Եւրոպական և Ափրիկեան Տաճկաստանի մի քանի Պատ. Մասնաժողովներ նուիրատուաց վաճառումէն գոյացեալ գումարներն իւրեանց քաղաքաց դպրոցական և նմանօրինակ այլոյլից յատկացնելով՝ այսօր մեր առջև լաեն արդարացման միակ ճանապարհ համարած են:

Ահա այս և այսպիսի էական պատճառներ, Կեդր. Յանձնաժողովս հաշւոց ամփոփման և կանոնաւորապէս ու ամբողջովին փակման արգելք եղած լինելով, իւր վերջին փորձ մեր համբերութեան, կը պարտաւորիմք սոյն ԹըղԹականէն երկամսեայ վերջին պայմանաժամ մի ևս սահմանելով աղաչել այն ամենայն Մասնաժողովներն, որք առկախեալ են հաշիւք, զի հաճին այս ժամանակին եղանակի մէջ, յորում զերծին են հաղորդակցութիւնք, վաճառեալ նուիրատուաց հաշւոյն Թէ՛ ի ձեռս անհատից լինին կամ ազգային հաստատուԹեանց, պարզ զանձել և առ մեզ հառուցանել, անվաճառ նուիրատուացն, ո'ր և լինին, ընդ փոյթ հաւաքել, և Թղթատարութեան կամ առանցուերբարց և կամ Պատ. անհատից յանձնելով և ի սոցանէ ընկալագիր կամ ապահովագիր ստանալով յուղարկել, և եթէ այս ամենն զործողութիւնք ծախուց են կարօտ, զծախսն յետամտեցն նուիրատուաց զեղչել:

[illegible] Կեդր. Յանձնաժողովս, որ՝ մերթ [illegible] զԹութեանց զրկեալ, [illegible] ութեան արժանի առաջին [illegible], վասն զի երբ սովեալ [illegible] ցեալ, այլ ևս կ'օրհա- [illegible] ամեն կարգի նուիրատուաց բարերարք կը զուարճանան ժամանակին պարտաճանաչ լինելով, միայն Կեդր. Յանձնաժողովս է անոր, զի յերկայ զանգազութեան իւր օգնականացն ոմանց, ցարդ չէ կրցած բացատել այն մանտական հաշիւներն, որովք իւր ընդհանուր հաշիւն պիտի փակէ:

Ուստի, բացարձակապէս կը փուԹամք յայտարարել որ, վերոյիշեալ երկամսեայ պայմանաժամէ յետոյ, եթէ մեր հրաւէրք և աղաչանք դարձեալ ապարդիւն մնան, յայնժամ պիտի հարկադրիմք, ինչ որ լինի վիճակն, փախճան տալ մեր բաղմաճիգ գործառնուԹեանց, և պիտի ստիպուիմք, յանուն արդարութեան, յանուանէ հրատարակել այն ամեն մարմիններն, որք մեր հաշւոց ամբողջապէս փակման մեծ արգելք եղած են:

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Սովելոց Խնամատար Կեդր. Յանձնաժողովոյ

Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ

Սահակ Գալուստեան — Սերովբէ Կէլլէճեան

22 յունիս 1882

Գատըգիւղ.

——

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ

Շապին Գարահիսար 9 յունիս 1882

Յունիս 2էն սկսեալ մինչև 4 օր քաղաքիս ազգային Մուշեղեան ուսումնարանի աշակերտաց տարեկան հարցաքննութիւնք տեղի ունեցան:

Քննութեան առարկաներն էին Հայկաբանութիւն, Թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Ազգային և Սրբազան Պատմութիւնք, Տաճկերէն լեզու:

Սոյն հարցաքննութեան քննիչ նշանակուած էին Մեծ. Յարութիւն էֆ. Յակոբեան Հիմնադիր-Տնօրէն Հայկազ. վարժարանի, Մեծ. Յ. Մկրտիչ էֆ. Տէր Մեսրոպեան և Մեծ. Աւետիս էֆ. Սահակեան Դիւանադպիր Ազգային Գաւառ. Վարչութեան:

Աշակերտք բաւական յաջողակ ներկայացան, որով կ'ապացուցանէր Թէ դաստուք ըստ կարի աշխատած են ուսուցանել և յառաջացնել զաշակերտս յուսմունս: Նկատողութեան այս անգամ ևս ցոյց տուին դէպ ի ազգային դաստիարակութիւնն ունեցած անտարբերութիւննին. վասն զի բաց ի մի քանի ազգայիններէ, աշակերտաց ծնողք իսկ այն հանդէսին ներկայացած չէին. զի քննութեան հանդէս և այլ բաներ անոնց համար արժանաւոր չափով նշանակութիւն մը չունին. քննութիւնք կը լինին ոչ Թէ դասատուաց համար, զի դասատուք գիտեն իւրեանց աշակերտաց կարողութիւնը, այլ ժողովըրդեան համար, որպէս զի տեղեկանան իրենց զաւակաց ուսման վիճակին. պանդուխտ ազգայինք մերթ ընդ մերթ հետաքրքրութեամբ եկան վարժարան, նոյն իսկ օտարազգիք ոմանք, բայց մեր ծնողը նշանակելի անտարբերութիւն մը ցոյց տուին քննութեան մասին, և զոնէ իրենց անձնական ներկայութեամբ չը քաջալերեցին վարժարանը:

Յաւարտ քննութեան, Մեծ. քննիչ Յարութիւն էֆ. Յակոբեան ցաւ յայտնելով ժողովրդեան այս ցրտութեան և անտարբերութեան նկատմամբ՝ որ պաշտօնէից լքում և վհատութիւն կը պատճառեն, քաջալերեց զաշակերտս յառաջանալ ուսման մէջ:

Յունիս 6ին կիւրակէ օր ևս առաւօտեան եկեղեցւոյ արարողութեան աւարտմանէ վերջը երգեցիկ մանկանց առաջնորդութեամբ սախլաղական հրաւէրով ժողովուրդը 70ի չափ անձինք յուսումնարան դիմեցին ներկայ գըտնուելու համար մրցանակաբաշխութեան հանդէսին:

Իւր աւանդականաց դպրոցին դասատուներէն Սերովբէ էֆ. Տ. Պետրոսեան, Աստուածատուր էֆ. Մարկոսեան և Տիար քննիչ Յակոբեան էֆէնտի, որոց խօսքերը խիստ ազդու տպաւորութիւն մ'ըրին, երբ կը բացատրէր մեր ազգին գոյութեան դէմ լարուած զանազան մեքենաները, և այս վտանգէն ազատելու համար կ'ըսէր. պէտք է ազգին երկսեռ մանկտույն հաւասարապէս դաստիարակութեան կարեւորութիւն տալ, զօրացնել մասնաւորապէս ազգին ներկայ սերունդը բարեկարգ վարժարաններով ուր կը ձուլուին մեր ապագայ տարերքը:

Յետոյ կարդացուեցան աշակերտաց քննութեանց արդիւնքն և Մեծ. քննչաց վկայութիւնը, յորում կը յայտնէին աշակերտաց յառաջադիմութեան մասին իրենց գոհունակութիւնը, և սկսաւ փոքրիկ պարգևաբաշխութիւն մը.

Այս հանդէսը լաւ տպաւորութիւն մ'ըրաւ հանդիսականաց վրայ:

Այս է ահաւասիկ, խմբագիր Տէր, մեր քաղաքին կրթական խնդրոյն արդի վիճակը. եթէ մեր քաղաքացիք ուսման յարգը ճանչցած ըլլային ժամանակին ուղղոյն պահանջման համեմատ, աւելի [illegible] գործեր կ'ունենայինք. բայց [illegible] կ'ըլլայ այն ձեռնարկութիւնը՝ երբ գործին ծանրութիւնը Հողաբարձութեան մը և մի քանի աղքատիկ դա[illegible]ռուց ուսին վրայ կ'ինայ:

Մեր ժողովուրդը սովորած է, երբ դպրոցի Թոշակի համար տալ պահանջուի, անպէտ բան մը համարելով չվճարել և ձրի [illegible] կ'ուզեն. բայց իրենց բանն և ծայրայեղ կիրքերն յագեցնելու համար և կամ զուարճութեանց՝ հարիւրաւոր, հազարաւոր ոսկիներ կը վատնեն.

Ահա մեր փառաւոր խմաստութիւնը:

Խմբագիր Տէր, Հայկազեան մասնաւոր վարժարանի այս վերջամեայ հարցաքննութիւնը պիտի կատարուի յուլիս ամսոյ սկիզբները. երբ այս քննութիւնն ալ տեղի ունենայ, մատղիր եմ Ձեզ հաղորդել արդիւնքը, և այն ատեն ընդհանուր տեսութիւն մ'ընել մեր գաւառին կրթական վիճակին վրայ:

ՄԱՏԹԷՈՍ Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

——

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

[illegible]. — Երբեմն այնպիսի դէպքեր կը պատահին, յորում կարելի է հիւանդն ուրիշ միջոցաւ բժշկել, բայց եթէ նորա երակաց մէջ փոխադրելով առողջ մարդու մը արեան մի մասը: Արեան անդրաթափութեան նշանաւոր գործողութիւն մը կատարեցաւ վերջերս ի Ժընէվ, ՏօքԹէօռ Ռուսէլի ձեռամբ և խիստ արդիւնաւոր հետեւանք ունեցաւ:

Տիկին Մ. երեսուն և մէկ տարեկան է. արդէն նա ունեցած էր մի քանի զաւակներ, որոցմէ երկուքը մեռեալ. 1881 դեկտեմբերի մէջ Տիկինը երկու զաւակ ևս ունեցաւ, վերջամեայ յղութենէ վերջը. մին մեռած էր, իսկ միւսն ևս մեռաւ քիչ ատենէն: Սոյն վերջին ծննդաբերութեան ժամէն սկսեալ հիւանդն հետզհետէ այն աստիճան տկարացաւ, որ հակառակ երեք բըժշկի խնամատարութեանց, յունուար 31ին բնաւ յոյս չկար որ ապրի. երեքը [illegible] չունէր և շատ շատ կը փսխէր, անկողնոյն մէջ անշարժ կը մնար և բնաւ չէր կըրնար քնանալ, և այլն, այս գրութեամբ այն աստիճան զալկացեալ դէմք մը ստացաւ, որ նորա մերձ ի մահ լինելը յայտ յանդիման կ'երեւար: Բժիշկները յայտնեցին Թէ արեան անդրաթափութիւն մը միայն փրկել կը մնայ իրենց: Գործողութիւնը վճռուեցաւ և կատարեցաւ Տ. Ռուսէլի ձեռամբ:

Փետրուար 3ին երբ Տ. Ռուսէլ եկաւ զտաւ հիւանդն անշարժ, գրեթէ անշունչ, դիակի նման գունատ և երակները 140 անգամ կը նետէին մէկ վայրկենի մէջ: Բժիշկը յանձն առաւ գործողութիւնը կատարել, վերապահելով սակայն որպէս զի գործիները պատրաստէ և եկաւ դարձեալ փետրուար 7ին. այն օրը հիւանդին երակաց չարժը 150 եղած էր: Հիւանդին քոյրն ու [illegible] կը ներկայացնէին իրենց բազուկը բժշկին, բայց սա կը գերադասէ ուրիշ ընտրել՝ զտնել քննելէ վերջ, իմանալով Թէ նոյն փողոցին մէջ վաճառական մ'ապրող զործաւորներ կը բանեցնէ, կ'երթայ կ'ընտրէ նոցանէ մին, Աւարեն Ռընօ, և կը վերադառնայ հիւանդին քով, ուր նորա ազգականները մի քանի բըժիշկներ ժողոված էին:

Տ. Ռուսէլ կըլլայ անդրաթափիչը պատրաստեալ տաք ջրով մը, կը բանայ հիւանդին կուրծքը և կ'երկարէ նորա բազուկը. կը նըստեցնէ զՌընօ Տիկին Մ.ի մօտ և նոցա երկուքին բազուկը հորիզոնական զուգահեռական դրութեան մէջ կը դնէ: Տ. Ռուսէլ կը կապէ այն ատեն Ռընոյի բազուկը որպէս զի նորա երակներն ուռելով լաւ ևս տեսանելի լինին. կը փնտռէ և մէկտեղ կը նշմարէ որոշապէս մի երակի անցքը նոյնպէս կէս մը կը դնէ, վերոյիշեալ երակէն 2 սանտիմեթր հեռի, բազկի միջին ուռած երակին վրայ. այն ատեն յետով անդրաթափիչի սկզբնական կիները, այնպէս որ շրջանակը ձեւացնէ նոյն կէտին, կը փակցնէ բաւարանները՝ իւր զանձին վրայ ճնշմամբ մը:

Ապա զանելով հիւանդին՝ կը հաստատէ Թէ սա այն աստիճան արիւնահիւծ է եղած որ իւր երակներն անզգալի են. Նորա բազուկն ևս կը կապէ և բաւական դժուարութեամբ երակներն որոշելէ վերջ կը քակէ կապը և Տ. Պրօշէն կը յանձնէ սոր գործինելով ծակել երակը և նորա մէջ մտցնել անդրաթափիչի ծայրը:

Երբ Տ. Պրօշէն ծակեց հիւանդին երակը, քանի մը կաթիլ Թակացեալ արիւն Թափեցաւ որ անչրանալի էր:

Մինչ Տ. Պրօշէն այս գործողութիւնը կ'ընէր, Տ. Ռուսէլ դրաւ անդրաթափիչի ծծիչ խողովակին ծայրը 40 աստիճան տաք ջրի մէջ. գունդ-ջրհանին գործելովը տաք ջուրը լեցուց ամբողջ անդրաթափիչը, և, ոչ միայն դուրս հանեց այսու նորա միջի օդը՝ այլ նաև տաքցուց նորա միջի խողովակները: Երբ ամբողջ օդը գործիէն դուրս հանուեցաւ, Տ. Պրօշէն անդրաԹափիչին ծայրը հիւանդի երակին մէջ անցուց: Իսկ հիւանդը այն աստիճան տկար դրութեան մէջ էր որ այս բոլոր գործողութեանց ատեն բնաւ շարժելն անգամ չզգացուեցաւ:

Այս բազկէն երկու անձինքը միացած են արեան ջրով լեցուն խողովակով մը որ բնաւ օդ չպարունակեր:

Ջոր հարուած մը նիզակի գըլխին կը բանայ Ռընոյի երակը, իւր արիւնը կ'երեւայ խակոյն խողովակներու բերանը, ջուրն իրեն առաջ մղելէ վերջ. այն ատեն կը փակեն ջրոյ ծծիչ խողովակն ու արտամղիչը, և այսպէս արեան ուղղակի հոսանքը կը հաստատուի: Տ. Ռուսէլ կը ճնշէ գունդ-ջրհանը կամաց կամաց, առանց աչքը հիւանդէն հեռացնելու. առաջ արիւնը կը ներմուծուի հիւանդին երակաց մէջ, իւրաքանչիւր ճնշման գունդ-ջրհանի 10 կրամ միանգամայն. առանձբորդ ճնշման հիւանդն առաւել խորին և առաւել արագ [illegible] կը շնչէ. հարցնելով, կը պատասխանէ ոչինչ զգալ՝ բայց եթէ ջերմութիւն մը որ իւր բազկէն դէպ ի կուրծքը կ'ընթանայ: Բոլոր ներկայ եղողները կը զիտեն Թէ երակները սակաւ առ սակաւ տեսանելի կը լինին: Եօթնեւտասներորդ ճնշման բժիշկն զգալով ընդդիմութիւն գունդին մէջ և նշմարելով փոքր ինչ յուզմունք հիւանդին, կը դադրեցնէ անդրաթափութիւնը, Ռընոյի 170 կրամ արեան հիւանդին երակաց մէջ անցնելէն վերջ: Այս գործողութիւնը միայն 5 վայրկեան տեւեց:

Այն ատեն կը կապեն պարզ լաԹով մը Ռընոյի բազուկը՝ որ ինքզինքը երջանիկ համարելով այսպիսի մեծ ծառայութիւն մը մատուցած լինելուն համար, կատարեալ ուրախութեամբ կը վերադառնայ աշխատութիւնը շարունակելու, իսկ հիւանդը կը խնամուի տաք սենեկի մէջ:

Փետրուար 8ին, այսինքն գործողութեան յաջորդ օրը, հիւանդը կը քնանայ, Թէպէտ շատ շատ կը զարթնու, 6 անգամ կերակուր կուտէ, բարձրաձայն կը խօսի, [illegible] ցաւ չզգար:

Փետրուար 9ին ամբողջ գիշեր կը քնանայ, այսպիսի հանգստաքուն մը 6 շաբաթէ ի վեր առաջին անգամն է որ կը ճաշակէր:

Փետրուար 10 և 11ին Տիկին Մ.ի առողջութիւնը ապահով է:

Փետրուար 12 և 13ին Տիկին Մ. կ'ելնէ անկողնէն, կատարելապէս բժշկուած է. այն օրէն ի վեր բըժշկաց հոգատարութեան պէտք չունի:

Կը մնայ այժմ քանի մը խօսք ըսել անդրաթափիչին վրայ զոր Տ. Ռուսէլ գործածեց:

Անդրաթափիչը կազմուած է, [illegible] տաք և խոնաւ խողովակ մ'է որ կը ծառայէ արիւնն առնելու և տալու երակները միացնելու. այս խողովակը կը կրէ ծծիչ և կոխիչ ջրհան մը որ [illegible]

Երկու [illegible], մին ի վերյան, միւսն ի վերջ խողովակին կարելի կ'ընէ [illegible] տաք ջրոյ հոսանքը՝ որ խողովակը կը տաքցնէ և մէջի օդը դուրս կը վանէ, առանց անդրաթափիչին երակաց մէջ մտնելու:

Ահա նոր արդիւնք մ'ևս բըժշկութեան յառաջդիմութեան, արդիւնք՝ որ բազմաթիւ անձանց կեանքն երկարել կը խոստանայ:

Տ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

——

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ

[illegible]

[illegible] 120 ղրուշ

Գեր. Առաջնորդ Տ. Պետրոս [illegible]

Արժ. Տէր Եղիշէ քահանայ Մեծ. Տեարք.	60
Յակոբ Շահէնեան	240
Յարութիւն Գրրմրզեան	240
Նշան Անդրէասեան	240
Յովհան Տէրպապեան	180
Մկրտիչ Քիւրքճեան	120
Մարտիրոս Ապաճեան	120
Մկրտիչ Մխիթարեան	120
Յարութիւն Պազալեան	150
Բարսեղ Նահապետեան	120
Նշան Պուչագճեան եւ Սարգիս Ջրիկեան	120
Յովակիմ » եւ Յակոբ Պօտոսեան	120
Պետրոս Շիրինեան	240
Գրիգոր Գալուստեան	120
Ոսկան Ծերուկեան	120
Սարգիս եւ Ստեփան Միսաքեան	120
Անդրանիկ Վարդանեան	120
Խաչատուր Թամտրճեան	120
Յարութիւն Պուտագեան	180
Գրիգոր Թաչճեան	120
Յակոբ Զուխասրդեան	102
Եղիա Պապիկեան Աչոտցի	60
Նշան Պայլեօզեան	60
Սիմէօն Քիւրքճեան	60
Ճանօ Այվասեան	60
Սերովբէ Տէրպապեան	60
Կարապետ Բրուտեան	60
Յակոբ Քնարեան Կամեսցի	60
Յովհաննէս Անտոնեան	60
Ահարոն Մարգարեան	60
Պօղոս Զամուլթեան	60
Ստեփան Բարունակեան	60
Մինաս Տէրպապեան	60
Մանուկ Ճէվայիրճեան	30
Մինաս Զատրճեան	30
Մարգար Փամպուզեան	30
Յովհաննէս Լերթօղեան	30
Կարապետ Խորիկեան	30
Նաչիկ Նահապետեան	30
Գէորգ Ջատայեան	60
Բարեպաշտ կին մի, ձեռամբ Առաջնորդ Ս. Հօր 1 տրօ ոսկի	36
Թորոս Տէր Յովհաննեան	30
Գէորգ Քիւլհանճեան Եւդոկիացի	30
Ստեփան Ապաճեան	30
Միքայէլ Մօղեան	40

(Շարունակելի)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Պ. Ճ. Տ. Ծանէթթոյի սեղանաւորութեան եւ փոխանակութեան տունը կը ծանուցանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց եւ յարգոյ հասարակութեան թէ Համպուրկի ամենաշահաւոր վիճակահանութիւնը պիտի կատարի յուլիս 2/14 ին։ Այս հանրածանօթ վիճակահանութիւնը կը բաղկանայ 93,500 թիւերէ։ Ամենէն մեծ օգուտներէն մին այս է որ այդ 93,500 թիւերուն 47,600ը այլ եւ այլ գումարներ պիտի շահին, որոց ամենէն բարձրագոյնն է 500,000 ֆրանքի մեծ բաժինը։

Մէկ սկզբնական տոմսակի մը գինն է 110 ղրշ.

Կէս	»	»	55 ղրշ.
Քառորդ	»	»	27, 50
Ութերորդ	»	»	13, 75

Օտար երկիր գտնուողներէն որոնք որ այս տոմսակներէն գնելու փափաքին, կը խնդրուի որ իրենց խնդրած տոմսակներուն գինն ալ միանգամայն ղրկեն, առանց որոյ վերոյիշեալ հաստատութեան Տնօրէնութիւնը չկրնար տոմսակ ղրկել։

Դիտողութիւն. Պ. Ճ. Տ. Ծանէթթոյի տունն իմանալով որ բազմաթիւ թափառայած մարդիկ վերոյիշեալ վիճակահանութեան տոմսակները կը վաճառեն իբրեւ այս սեղանաւորական տունէն ելած, կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իւր դրատունէն ելած ամեն տոմսակ իւր տան կնիքը կը կրէ վաճառման թուականին հետ, միանգամայն յատուկ տումարի մը մէջ կ'արձանագրին գնողաց անունն ու հասցէն, որպէս զի թիւրիմացութիւնք չպատահին։

Կ. Պոլիս — Ճ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՕ 26—15

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրփուլի և Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրեան	2,500	Ֆլավեան	3,700
Ալըգզանտրեան	2,500	Ֆլըմինեան	3,700
Անատոլեան	2,500	Ֆլորեան	3,700
Արապեան	2,500	Իպերեան	5,500
Արմէնեան	3,700	Իլլիրեան	5,500
Պավարեան	6,000	Իստրեան	5,500
Պուլկարեան	6,000	Լէսպեան	2,200
Քասթիլեան	800	Լէվանթեան	2,500
Սայփրեան	2,000	Լէօպան	800
Տաուրօ	700	Օթթօման	700
Եճիփշըն	3,700	Պէրսեան	3,800
Ֆարեան	3,700	Վալենսեան	6,800
Ֆալէրնեան	3,700	Վէնեսեան	6,800

Շաբաթական շոգենաւերու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվըրփուլի եւ Պոլսոյ միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունին օրինաւոր սակարկներով։

Արմէնեան շոգենաւն յուլիս 3ին (Ն. Տ.) Լիվըրփուլէն դալուն կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Գործակալ Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւնք.

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Ռ. Լ. Վանման եւ ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ եւ ընկ.

JONAS BROOK

BROTHERS

BROOK'S PATENT GLACE THREAD 24

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԱՄԲԱԿ ԴԵՐՁԱՆ ԹԷԶԻԼԻ ՄԱՔՈՒՐ ԱՐՈՒԹԻ

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ Պ. Պ. Ութօման և Տօլլինկէր, Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու Բասիմ փաշա խան։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՆՐ ՈՒՍ[illegible]

Քրիստոնէական

ԵՒ

Սրբազան Պատմութեան Աւետ[illegible]

22րդ Տպագրութիւն

Մարկոսեան Գրիգոր էֆէնտիի այն աշխատասիրութիւնն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է ազգային վարժարանաց մէջ՝ Միացեալ ընկերութեանց նախրուած լինելով հեղինակէն, այս անգամ մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած ի լոյս ընծայուած է և կը վաճառուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով ի գին 60 բարայի կեդրոնատեղին է Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակն թիւ 13 կէօչէ օղլու խան, Ղալաթիա։ Շատ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

ԱՅՍ ԵՐԿՐԻ ՄԷՋ ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ Է —

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս որ գող մը գիշերը մեզ կը կողոպտէ, այս հիւանդութիւնն ալ գաղտնապէս կուգայ մեր վրայ, եւ բանուորները ցաւ կ'զգան իրենց կուրծքը, կողերն և երբեմն կըր նակըվրանին ձանձրութիւն կուգայ և քնանալ կուզեն. բերաննին, մանաւանդ առաւօտները դէշ է, ակռաներնին կպչուն նիւթով մը կ'ղտոտին, ախորժակնին կը գոցուի. իրենց ստամոքսին վրայ մեծ ծանրութիւն եւ երբեմն ալ անյագ անօթութիւն կ'զգան. աչերնին կը դեղնի, մատերնուն ծայրը կը պաղի եւ կը խոնաւնայ, քիչ ժամանակ յետոյ հազ մը կ'սկսի. Ընդհանրապէս այս հիւանդութիւն լաւ չճանչուելով սխալման առիթ կուտայ, բայց երբոր սա հարցումներն ըլլան, կը հասկցուի։ Ներսիկէն վերջը չնչառութեան նեղութիւն. խորունկէն ցաւ մը եւ անոր հետ չարունակեալ յոգնութիւն մը, աչաց դեղնութիւն, առաւօտները ակռաներուն եւ լինդերուն վրայ թանձր եւ կպչուն խառնութիւն և քնաց անհանգստութիւն. լեզուի պղտորութիւն կողերու և կռնակի ցաւ, լեարդը մեծցած ըլլա աջ կողմը անհանգստութիւն. սրովայնի պնդութիւն. ոտքերը յետոյ ոտք ելած ժամանակ գլխու պտոյտ և աչաց մթագնում մէջի. նուաղութիւն և հալաքում. կերակուրն յետոյ ամբողջապէս ստամոքսի թթուութիւն և պզպզում. յաճախ սրտի բաբախում Աստք կա՞ն մի։ Այս ամեն նշանները մէկէն չեն գար. բայց հիւանդութիւնը քանի յառաջ երթայ, անոնք ալ հետզհետէ երեւան ելնելով հիւանդը կը նեղեն և ժամանակէ մը յետոյ չոր հազ մը կ'սկսի, և քիչ յետոյ մաղաս երեւան կելնէ։

Երբոր հիւանդութիւնը շատ առաջ երթայ, մորմնոյն մորթն պղտոր պէս թուխ գոյն մը կ'առնու, ձեռքերը ու ոտքերը կը պաղին և կը խոնաւին. լերդըն ու փայծախը քանի՛ հիւանդանան, յողացաւեր երեւան կ'ելնեն, և սովորական դարմանները բնաւ օգուտ չեն ըներ այս ցաւերուն։ Այս հիւանդութիւնը հասարակ դեղով մը կը բուժի, բայց վերոյիշեալ նշանները տեսնուելուն պէս, խոյն մեծ խնամով դարմանել հարկ է, և եթէ հիւանդութիւնն արմատացած է, պէտք է շարունակել դեղը մինչեւ որ ախորժակը բացուի և մարսողական գործարանք շակուին։

Այս հիւանդութիւն՝ լերդի հիւանդութիւն կը համարուի, և իւր ամենէն ազդու և ապահով դեղն է Սէյկէլի բուժիչ շուրուպը։ Այս դեղը որ բուսական բաղադրութիւն մ'է, Ամերիկայի մէջ կը շինուի և կը վաճառի ի Լոնտրա, Ֆարթինկթըն Րօտ, է Գ. թիւ 21. Ա. Ճ. Ուայթ կողմէ։ Այն շուրուպը հիւանդութեան բուն պատճառն և նոյն իսկ հիւանդութեան արմատը կը բուժէ։

Սեփականատէր Ա. Ճ. ՈՒԻԹ

Կը գտնուի Լոնտրա, Ֆարթինկթըն Րօտ թիւ 21. Կ. Պոլիս Եէնի Ճամի փողոց Տէլլա Սուտայի դեղարանը. Բերա Մեծ փողոց Մ. Գանծիկ եղբարց անգլիական դեղարանը. Ղալաթիա Նիւքօլէք Գալլըրըմ Մ. Վէյցի դեղարանն և ընդհանրապէս ամեն դեղագործաց քով։

Մեծ և փոքր քանակութեամբ գնելու համար պէտք է դիմել Ղալաթիա Նիւքօլէք Գալլըրըմ փողոց թիւ 93/7, անգլիական վաճառատունը յատուկ գործակալ ԷՏՄՕՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՅԻ։

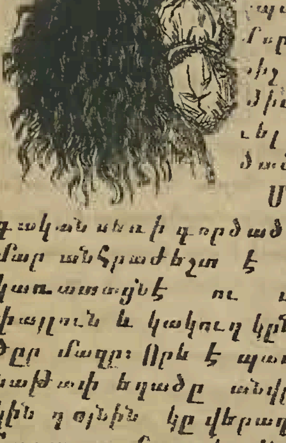

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ եզական դարման է հերաց ամեն տեսակ գժտութեանց և այն պատճառին համար ծախուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կլինէ գործածողները։

Մանաւանդ ի գական սեռի գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կառատացնէ ու մետաքսանման փայլուն և կակուղ կընէ գլխու կարծըր մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, թափածին տեղ նոր մազ կը բուսցընէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փտած է), գլխուն ճերմակ թեփը շուտով կանհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելովը գործածողը խիստ փայլելցող էմ կերպարանք մը կստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ ջուր մ'է, ձէթը կամանց թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այէրի Վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղին է Մինասեանի Ամէրիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա կոստանդնուպոլսոյ։

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. Պոլիս Ճէլալ պէյ խան

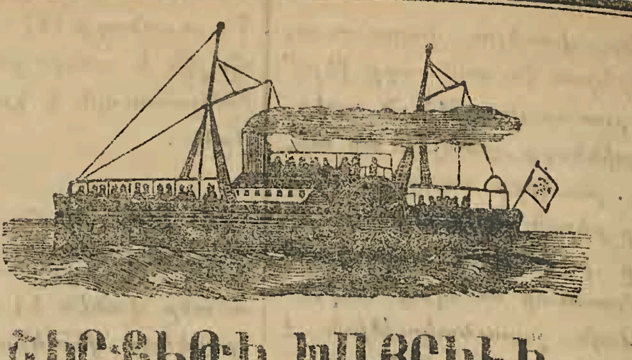

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1882 ՅՈՒՆԻՍ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 30

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Վոսփորէն ելնող շոգենաւերը

11 Արնավ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Գապաթ.
11 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
11 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
11 Պէյքօզէն Բ. Պահճէ, Բ. Բ. մահալ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ.
12 Գավագլար, Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաչապահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Գապաթ.
11 45 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Միրկէօն, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
12 30 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
1 45 Եէնիմահ. Մէզարպուր. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Միրկէօն. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթ.
1 30 Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Բաչապահ. Բ. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Խասկ.
2 45 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Քիրէճպ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկէօն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթ.
3 15 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյքօզ, Բաչապ. Բ. Փ. Մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Սիրքէճի.
4 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ. Սիրքէճի.
5 30 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճքէ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Օրթաք. Պէշիքթ.
6 15 Եէնիմահ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաչապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլ. Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէրպ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկթ. Խասկ.
7 30 Ա. և Բ. Գավագ, Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկէօն, Ռ. Հիսար, Արնավ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
8 Պէօյիւքտ. Թար. Պէյքօզ Բաչապ. Բ. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Խասկ.
8 45 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկթաշ։
9 Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Բաչապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ.
9 30 Եէնիմահալլէ, Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիկթաշ։
10 15 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Պօյաճըք. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթ.
11 Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէյլ. Արնավ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

Կամուրջէն ելնող շոգենաւերը

12 Պէշիքթ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպուրնու. Եէնիմահ.
12 30 Գապաթաշ, Խասկ. Պէշիկթաշ Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավուտ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Միրկէօն, Եէնիք. Բաչապ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ.
1 Գապ. Պէշիկ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Միրկէօն. Սթէն. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտ, Մէզարպ. Եէնիմահ.
2 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Միրկէօն, Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ. Եէնիմահ.
2 Խասկիւղ, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բ. Բ. մահ. Բաչապ. Պէյքօզ, Թար. Պէօյիւքտ. Մէզար. Եէնիմահ.
3 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզար. Եէնիմահ.
4 Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Բ. Փ. մահ. Բաչապ. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւքտ.
5 Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահ. Բ. Ա. Գավագ։
6 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ։
6 45 Խասկ. Պէշիկթ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահ.
8 15 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնավուտ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Միրկէօն, Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտ. Եէնիմահ.
9 Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչապ. Պէյքօզ, Մէզարպ.
9 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնավուտքէօյ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պոյաճքէօյ, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրն. Եէնիմահ. Գավագլար։
10 Գապաթ, Գուզկն. Պէյլէրպ, Չէնկէլք. Վանիք. Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բ. Փ. Մահ. Բ. Պաշչէսի, Պէյքօզ, Թար, Քիրէճպ. Պէօյիւքտ.
10 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Միրկէօն, Սթէնիա, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրն. Եէնիմահալլէ։
11 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճըք. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտ. Մէզարպուրն. Եէնիմահալլէ։
11 Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաչապահճէ, Պէյքօզ։
11 30 Պէշիկթաշ, Գուզկունճուգ, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Արնավուտքէօյ։
12 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ։

ԽԱՍԿԻՒՂԻ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Խասկիւղէն Կամուրջ ժամ	ժամ		Կամուրջէն Խասկիւղ ժամ	ժամ	
11			11 30	6	Պէշիկթաշ
11 45	6 15	Պէշիկթաշ	12 15	7	»
12 30	7	»	12 45	8 15	
1	8 10	»	1 15	9	
1 30	9 20		1 45	9 35	Պէշիկթաշ
2	9 45		2 15	10	
2 30	10 5		2 45	10 15	
3	10 30		3 15	10 45	
3 30	10 50		3 45	11 5	
4	11 10		4 25 Պէշիկթաշ	11 25	Գուզկ.
4 45 Պէշիկթաշ	11 35		5 20	11 45	
5 30	12 5			12 5	Գուզկ.

(Շաբաթ օրերը Գուզկունճուք չպիտի հանդիպի)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Խասկիւղէն Կամուրջ ժամ	ժամ		Կամուրջէն Խասկիւղ ժամ	ժամ	
11	6 15	Պէշիկթաշ	11	6 10	Պէշիկթաշ
11 45	7	»	11 40	7	»
12 30	8 10	»	12 25	8 15	»
1 15	8 40		1 10	8 50	»
2	9 25		1 55	9 20	
2 45	9 50		2 40	10	
3 30	10 30		3 25	10 30	
4	11		3 55 Պէշիկթաշ	11 5	
4 45 Պէշիկթաշ	11 30		4 43	11 40	
5 30	12 5		5 30 Պէշիկթաշ	12 5	

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 25 յունիս.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ 110 7/8	առ Անգլ. լիր	
Փարիզ 3 » Ֆր. 22 70	առ Օսմ. լիր	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմ. քօնս. գոցուեցաւ	12.24
բացուեցաւ	12 26
կէս օրին	12.27
	Անգլ. լիր
Ստէքէթէ ժէնէրալ 6 0/0	5.10
» Օթօման	4.
Կ. Պոլսոյ Պանքան	9,20
Քրէտի ժէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր	6.25
Փոխ. 1865 (Մուքթին) 6 0/0 Ֆր.	,
» 1835 » 6 0/0	70,—
» 1869 (Բինար) 6 0/0	61.
» 1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)	22.80
» 1873 (Բինար) 6 0/0	58.50
Ռումէլիի երկաթուղի	51 50
Լաւրիում	174.
Թրամուէյ (գ. կ.) Օսմ. լիր	335.
Թիւնէլ	1060
Շիրքէթի	25
Րէժի	,

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)

	Ղրշ.
Անգղիական ոսկի	110 25
Գաղղիական »	88
Ռոպ	90 24
Մէճիտ	81 5
Խառնուրդ թուղթ	900
» արծաթ (Նոր)	90 10
Մէճիտիէի տարբերութեան	108 2
Պէշլիք	126 25
Ալթըլըք	211 10
Ալթըլըք (անկէտ)	182
Պէշլիք	207
Ճէյրեկ	700

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 6 յուլիս.

Անգղ. քօնս.	99 13/16
Օսմ. »	11 1/4
Փոխ. 1865	13 3/4
» 1869	12 3/8
» 1871	59
» 1872	22
» 1873	11 1/4
» 1877	68 1/2
Պանք Օթօման	18 3/4
Ռուս. փոխ. 73ի	82 1/4
Եգիպտ. միացեալ	55 1/4
» արտօնաւոր	79 3/8
Տայրա Սանիէ	54 3/4
Փոխ. Ռօշիլտ	79
Փոխնկագիր Փարիզի վրայ	,

Փարիզ 6 յուլիս.

Գաղղ. քօնս. 5 0/0	114.70
» » 3 0/0	81,12 1/2
Օսմ. քօնս.	11,35
Փոխ. 1865 Ֆր.	
» 1869	59.
» 1873	55.
Օսմ. Երկաթուղի	51,75
Պանք Օթօման	727,50
Քրէտի Լիոնէ	660.
Ռուս. փոխ. 5 0/0 (1877)	—
» » Արեւելեան	—
Իտալ. քօնս.	89,95
Եգիպտ. միացեալ	275.
Փոխնկագիր Լոնտ. վրայ	25,17 1/2

Վիէննա 6 յուլիս.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	120.65
Ռումէլիի երկաթուղի	24,50

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITICH AND MERCANTILE

Insurance company

ՆՈՐԹ-Հ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	1,218.495–1,718.495
1881ին զուտ հասոյթը	1,024,460

NORTHERN

Assurance company

ՆՕՐԹՀԸՐՆ

Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	150,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	380,000–530 000
Զուտ հասոյթ 1878ին	351 000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բըռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն ու գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն առացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քոմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ

Տնօրէն ամեն գործառնութեանց — Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց

ՖԱԹՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ — ՃՕՀՆ ՐԱՍԻԼ